

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1880. Första Kammaren. N:o 12.

Lördagen den 6 Mars

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades sex protokollsutdrag för den 3 Mars samt protokollen för den 27 och 28 Februari.

Företogs val af tjuguniya valmän för utseende af Riksdagens fullmäktige uti Riksbanken och Riksgäldskontoret, jemte deras suppleanter; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Herr	<i>Asplund</i>	med	64	röster,
Friherre	<i>Barnekow</i>	»	64	»
Grefve	<i>Beck-Friis</i>	»	64	»
Herr	<i>Bennich</i>	»	64	»
»	<i>Burenstam</i>	»	64	»
Grefve	<i>De la Gardie</i>	»	64	»
Herr	<i>de Maré</i>	»	64	»
Friherre	<i>Fr. von Essen</i>	»	64	»
Herr	<i>Evers</i>	»	64	»
»	<i>Fock</i>	»	64	»
Friherre	<i>Hamilton</i>	»	64	»
Herr	<i>Hammarhjelm</i>	»	64	»
»	<i>Hederstjerna</i>	»	64	»
»	<i>Kockum</i>	»	64	»
Grefve	<i>Lagerberg</i>	»	64	»
Herr	<i>Ljungqvist</i>	»	64	»
»	<i>Montgomery Cederhielm</i>	»	64	»
Friherre	<i>Ramel</i>	»	64	»
Herr	<i>Renterskiöld</i>	»	64	»
»	<i>Robson</i>	»	64	»
Grefve	<i>Sparre</i>	»	64	»
Herr	<i>von Strokirch</i>	»	64	»
»	<i>W. Stråle</i>	»	64	»
Grefve	<i>Ehrensward</i>	»	63	»

samt

Företogs val af sex suppleanter till Kammarens valmän för utseende af Riksdagens fullmäktige uti Riksbanken och Riksgäldskontoret, jemte deras suppleanter; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Herr	<i>Törneblad</i>	med	41	röster,
»	<i>von Platen</i>	»	41	»
Friherre	<i>R. von Essen</i>	»	41	»
Herr	<i>Falk</i>	»	40	»
»	<i>Sundell</i>	»	40	»
Grefve	<i>Strömfelt</i>	»	40	»

sedan ordningen emellan dem, som erhållit lika antal röster, blifvit genom särskilda lottningar bestämd.

Föredrogos, men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet följande, den 3 Mars bordlagda ärenden, nemligen Stats-Utskottets Utlåtanden N:is 9 och 17 samt Banko-Utskottets Memorial N:is 6, 7 och 8.

Fortsattes föredragningen af Stats-Utskottets Utlåtande N:o 10, angående regleringen af utgifterna under riksstatens Sjette hufvudtitel.

10:de punkten.

mom. a.

Lönereglering för Styrelsen öfver allmänna väg- och vattenbyggnader.

Herr Statsrådet Thyselius: Det embetsverk, om hvars löne-reglering nu är fråga, är icke nytt; det har nemligen egt bestånd under en tid af omkring fyratio år, och för handläggningen af de mål och ärenden, som blifvit styrelsen till behandling anförtrodda, hafva redan förut andra embetsverk varit inrättade. Någon tvekan om dess fortvaro och det allt mera ökade behovet af detta embetsverk kan icke gerna uppstå. För hvarje år öka sig de allmänna arbeten af hvarjehanda slag, hvaröfver styrelsen skall hafva tillsyn och hvartill förslag skola af styrelsen uppgöras eller granskas. Den komité, som varit tillsatt för reglering af de förvaltande embetsverkens och myndigheternas löneförhållanden, har icke heller hyst den ringaste betänklighet vid att företaga detta ärende och tillstyrka fastställande af ordinarie stat af detsamma, och i afseende på de för embets- och tjänstemännen föreslagna lönerna instämmer Kongl Maj:ts proposition i det allra närmaste med komiterades förslag. I en lönegrad är lönen stuld litet högre än som komiterade föreslagit, nemligen för chefen, för hvilken en aflöning af 9,000 kronor, som Kongl. Maj:t begärt, väl icke kan anses för högt tilltagen, då den platsen icke bör innehafvas af någon annan än den allra främste och utmärktaste af landets ingenjörer, och då man vet, hvilka förmånliga befattningar personer med sådana egenskaper lätteligen annorstädes kunna erhålla. För en bland tjänstemännen har Kongl. Maj:t deremot före-

slagit en nedsättning i den af komiterade förordade aflöning. Någon anmärkning mot Kongl. Maj:ts förslag har från Utskottets sida icke egt rum, men dess vägran att tillstyrka bifall å den Kongl. propositionen är grundad på det förhållandet, att Stats-Utskottet har ansett, att, när statens jernvägsbyggnader inom kort icke komma att vidare bedrivas i den stora skala, som nu är förhållandet, utan möjligen komma att inskränkas till en vida mindre omfattning, denna styrelse, det vill säga Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, då borde öfvertaga tillsynen öfver och ledningen af dessa arbeten, samt att, om en löne-stat för denna styrelse nu för all framtid fastställdes, detta möjligtvis skulle lägga hinder i vägen för de förändringar, som af en sådan öfverflyttning kunde påkallas. Det förefaller mig dock temligen vanskligt att med hänsyn till det bestyr med statens jernvägsbyggnader, som möjligen i en framtid kan åläggas Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, bestämma den ordinarie staten för denna styrelse. Dessa anslag till statens jernvägsbyggnader äro icke för olika år fastställda till samma belopp, utan de bero af omständigheterna, och den beräkning, som Riksdagen skulle kunna göra af det, i följd af öfvertagandet af befattningen med statens jernvägsbyggnader, tillökade arbetet för Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, kan följaktligen icke blifva annat än en sannolikhetsberäkning. Men det må vara; jag vill icke, till följd af detta inkast, ifrågasätta, att den nuvarande staten skall blifva ordinarie och såsom sådan fastställas. En af reservanterna har anvisat en utväg, hvilken, såsom mig synes, borde kunna tillfredsställa de skiljaktiga åsigtarna, och det är den, att Riksdagen skulle bevilja nödigt anslag för ifrågavarande embetsverk, men deremot icke uppföra det på ordinarie stat, utan blott på extra stat, hvarigenom Riksdagen blefve i tillfälle att, obunden af det beslut som nu kan fattas, framdeles meddela förändrade föreskrifter i afseende på aflöningen, och mindre än den nu är föreslagen torde den icke kunna blifva, om nya åligganden komma att uppdragas åt detta embetsverk. Jag hemställer således, att Kammarerna måtte, icke såsom Utskottet föreslagit, uppskjuta ärendet, utan lemna sitt bifall till Kongl. Maj:ts proposition på det sätt förändrad, att det begärda anslaget icke uppföres på ordinarie, utan på extra ordinarie stat.

Grefve Beck-Friis: Antecknad såsom reservant, anhåller jag att få säga några ord, icke därför att jag lyser någon förhoppning, att min åsigt i denna fråga skall kunna göra sig gällande, utan blott för att få anföra skäl för min åsigt. Det skäl, Utskottet anfört för uppskof, synes mig icke kunna på något sätt försvaras, ty äfven under antagande, att jernvägsbyggnaderna för statens räkning skulle ställas under Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens kontroll, kan jag icke tänka mig, att detta skulle verka till någon minskning af det arbete, denna styrelse har att utföra, och således icke heller borde kunna föranleda någon minskning i dessa tjenstemäns lönevilkor. Tvärtom. om man tänker sig, att en distriktschef skulle inom sitt distrikt äfven hafva tillsyn öfver statens jernvägsbyggnader, så skulle ju deraf föranledas ökad arbete för honom och billigtvis äfven ökad arvode, och, om han således hade ordinarie lön, så blefve naturligen

*Löneeröj-
ring för Sty-
relsen öfver
allmänna
väg- och
vattenbygg-
nader.*
(Forts.)

Lönereglering för Styrelsen öfver allmänna väg- och vattenbyggnader.

(Forts.)

följden af det ökade arbetet, att han också finge ökad lön för den tid jernvägsbyggnaderna fortginge. Jag kan derföre icke se något skäl, hvarför man skall uppskjuta en löneförbättring, som måste anses såsom nödvändig. För öfrigt synes det mig mera sannolikt att, om staten hädanefter kommer att bygga jernvägar, det antingen blir en fortsättning af banan norrut och då i en skala, som fördrar sin särskilda tillsyn, ty det är ju icke tänkbart att en distriktschef, hvars distrikt omfattar hela sträckan från Stockholm till Haparanda, också skulle kunna med tillbörlig omsorg öfvervaka detta arbete, eller också kommer det att ske i samband med den nu varande stambanan och i sådant fall synes det mig ligga nära till hands att Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen finge sig det arbetet anförtrordt. Med ett ord: om statens jernvägsbyggnader skulle ställas under Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens vård, så tror jag att det komme att gestalta sig på samma sätt som nu, då chefen för Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen äfven är chef för styrelsen öfver statens jernvägsbyggnader och i denna sin egenskap uppbär arfvode. Jag tror icke, att styrelsen såsom styrelse betraktad komme att ändras. Det ökade arbetet skulle visserligen kräva ökad personal, men det kunde svårligen komma i fråga att ställa dessa tjänstemän på ordinarie stat. Jag tror således att detta skäl icke håller stånd och jag har svårt att föreställa mig att det är det *verkliga* skälet, utan detta har väl varit detsamma som på så många andra ställen, nemligen att man icke nu vill öka statens budget och derföre såsom skäl för afslag tagit det första bästa skäl man kunnat få fatt i.

Då nu emellertid Kongl. Maj:ts regering icke sjelf håller på sitt förslag, utan har öfvergått till en reservants förslag, så inskränker jag mig till att yrka bifall dertill eller med andra ord till Kongl. Maj:ts proposition i den förändrade form, som Herr Statsrådet och Chefen för Civildepartementet nyss föreslagit.

Herr Hederstjerna: Den förut åberopade löneregleringskomitén har sagt, att, då statens jernvägsbyggnader snart äro så långt framskridna, att, om de komma att hädanefter fortsättas, de torde komma att bedrivas i så inskränkt skala, att någon särskild styrelse för öfverinseendet öfver dessa jernvägsbyggnader icke torde behövas, det vid sådant förhållande torde vara lämpligt att lägga öfverinseendet öfver dessa byggnader på Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Fördragande departementschefen har inför Kongl. Maj:t andragit, att denna fråga ännu icke torde böra af Kongl. Maj:t afgöras. Den är således fortfarande på Kongl. Maj:ts pröfning beroende, men i de vilkor för åtnjutande af de föreslagna nya lönerna vid Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, som af Kongl. Maj:t godkänts, inflyter äfven det vilkoret, att tjänsteman vid styrelsen skall vara underkastad de åligganden, som kunna föränledas af en omorganisation af Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, i händelse att en sammanslagning af denna styrelse och Styrelsen öfver statens jernvägsbyggnader skulle varda beslutet. Der förutsätter således Kongl. Maj:t att, *om* och *när* Styrelsen öfver statens jernvägsbyggnader skulle förenas med Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, en omorganisation af sistnämnda styrelse äfven skulle

komma att ega rum. Nu är det för oss alla bekant, att de redan beslutade stambanorna blifva fullbordade under loppet af år 1882. Det är således tydligt, att det inom mycket kort tid måste blifva afgjort, huruvida jernvägar fortfarande skola för statens räkning byggas, och i så fall i hvilken utsträckning. Då framställer sig den frågan: är det skäl att organisera en styrelse, som möjligen kommer att kräfva en omorganisation inom så kort tid? På denna fråga har Stats-Utskottet svarat nej, och det synes mig att Utskottet haft goda skäl att föreslå att uppskjuta ifrågasvarande lönereglering, till dess frågan om fortsättandet af statens jernvägsbyggnader blifvit afgjord. Att såsom en reservant i Utskottet föreslagit, hvilket förslag Herr Statsrådet och Chefen för Civildepartementet understödt, reglera staten för detta embetsverk endast för ett år, vore en åtgärd som åtminstone vore ovanlig, och jag kan icke tillstyrka Kammaren att vidtaga densamma. Denna styrelse har visserligen en lång tid stått på extra stat, men den kräfver nu en lönereglering och det har Utskottet också medgifvit, men i afseende på tiden, när denna lönereglering bör ega rum, har Utskottet hyst den mening, att tiden ännu icke är inne. Utskottet har dock fäst uppmärksamheten derpå, att en del af tjänstemännen i denna styrelse är särdeles svagt aflönad, och Utskottet har sökt undanröja detta missförhållande, i det att Utskottet föreslagit att i någon mån öka deras löner.

Jag får på dessa skäl anhålla att Kammaren behagade bifalla Utskottets förslag.

Herr Beijer: Jag instämmer med de nästföregående tvenne talarne och kan, lika med dem, icke dela Stats-Utskottets åsigt derutinnan, att organisationen af väg- och vattenbyggnadsstaten borde anstå eller företagas till afgörande i sammanhang med frågan om förändring beträffande tillsynen öfver statens jernvägsbyggnader. Jag tror, att man fäst sig för mycket vid ordet organisation. Den komité, som yttrat sig i ärendet, har hufvudsakligen varit en *lönereglerings*-komité, och hvad den föreslagit afser egentligen en *lönereglering* för Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Att nu, då denna styrelse existerat i fyratio års tid och måste vara en styrelse, som äfven för framtiden kommer att ega bestånd, göra den beroende af något så tillfälligt som Styrelsen öfver statens jernvägsbyggnader, anser jag icke rätt. Man kan, enligt mitt förmenande, icke organisera en styrelse på fast stat och sammanslå den med en, som beror blott af tillfälliga omständigheter. Jag anser det hvarken vara billigt eller rättvist att låta en styrelse, hvars tjänstemän äro mycket klen aflönade, fortfarande kvarstå på i detta afseende samma punkt, därför att man vill vänta, tills man får se, huru det kan komma att gå med statens jernvägsbyggnader. Vore det fråga om en väntan af blott ett eller två år, så kunde det väl gå för sig, men ingen kan nu säga, huru det kommer att gå med fortsättningen af statens jernvägsbyggnader. Det kan komma att dröja mera än både två och tre år, innan något nytt beslut blir fattadt om statens jernvägsbyggnaders fortsättning. Skola då tjänstemännen vid Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen kvarstå med samma aflöningar på så obestämd tid? Det hindrar dock icke, att

Lönereglering för Styrelsen öfver allmänna väg- och vattenbyggnader.
(Forts.)

Lönereglering för Styrelsen öfver allmänna väg- och vattenbyggnader.
(Forts.)

den härvarande Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen kan öfvertaga bestyret med statens jernvägsbyggnader. Detta skulle naturligtvis endast gälla sjelfva *styrelsen* för allmänna väg- och vattenbyggnader. men styrelsen består icke blott af tjenstemän här på platsen, utan äfven af de i landsorten förlagda tjenstemännen, det vill säga de fem distriktscheferna och deras 6 adjutanter, hvilka icke kunna påräknas taga någon befattning med statens jernvägsbyggnader.

Hvad statens jernvägsbyggnader beträffar kunna icke mer än tre fall ifrågakomma. Antingen komma statens jernvägsbyggnader att helt och hållet upphöra och då kvarstår Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen fortfarande som hittills oförändrad. Eller också beslutar Riksdagen jernvägsbyggnadernas bedrifvande i inskränkt skala, med till exempel 2 millioner om året, och nog kan väl då Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen förenas med Styrelsen för statens jernvägsbyggnader, och derigenom icke obetydliga besparingar uppstå. Komiterade hafva också föreställt sig, att styrelserna kunna förenas, om erforderlig tillökning i arbetskrafter tillkommer. Eller ock, i tredje fallet, kommer det att byggas i samma skala som nu, det vill säga för omkring 6 millioner årligen, hvilket blifver det mest ekonomiska, emedan jernvägarne då komma att så mycket snarare gifva ränta å de stora kapital, som nedlagts, eller att uppfylla det dermed afsedda ändamålet, som är samfärdselns befrämjande. I detta fall blir det icke stor skilnad, utan kan Jernvägsbyggnadsstyrelsen då fortgå såsom hittills.

Ser man nu till, hvilken skilnad det är mellan Kongl. Maj:ts förslag och det af Utskottet framställda förslag till stat, finner man, att skilnaden är mycket liten. Summan är visserligen 14,818 kronor, men dervid må man bemärka, att af dessa 14,800 kronor ligger 2,000 kronor deri, att Kongl. Maj:t föreslagit aflöningen för chefen till 9,000 kronor, Utskottet åter till 7,000 kronor. Men deri ligger ingen ökad kostnad för staten, ty om detta belopp uppbäres af jernvägsbyggnadsmedlen eller af andra statsmedel, kostar det staten lika mycket. Vidare ligger en skilnad deri, att det finnes en byråchef i styrelsen med 5,400 kronors aflöning. Kongl. Maj:t har föreslagit aflöningen till 5,500 kronor; således 100 kronors skilnad. Så är der vidare en kamererare. Den har nu 3,600 kronor. För denne har föreslagits 4,500 kronor eller icke mera än 300 kronor mer än hvad Stats-Utskottet ansett lönen böra ökas till. Der är vidare en registrator, som nu är mycket svagt aflönad med endast 2,160 kronor. Kongl. Maj:t har för honom föreslagit 3,000 kronor. Det är således något mindre, än hvad Stats-Utskottet föreslagit, ty efter dess förslag skulle lönen gå upp till 3,120 kronor. Kongl. Maj:t har vidare föreslagit en andre ingenjör i stället för den förste adjutanten med en aflöning af 3,500 kronor. Dennes lön utgör nu 3,600 kronor. Således skulle denna lön minskas med 100 kronor. Sedermera finnes nu en andre adjutant med 2,400 kronors lön och en kanslist med 1,200 kronors lön, hvarförutom extra ordinarie utgifter hafva gått till 1,177 kronor. Någon särskild andra adjutants och kanslistlön är nu icke af Kongl. Maj:t föreslagen, utan äro dessa löner tillsammans med vikariatsersättning, arfvoden och renskrifningskostnad upptagna i en

post, som uppgår till 5,000 kronor. Följaktligen är hela skilnaden icke särdeles stor.

Hvad nu sjelfva styrelsen beträffar, så är det egentligen der, som man skulle söka någon besparing, genom sammanslagningen med statens jernvägsbyggnader, men derigenom kan icke någon särdeles stor besparing vinnas. Hvad som af Kongl. Maj:t egentligen är föreslaget att förändras, rör distriktscheferna och deras adjutanter. Deras arvoden anser jag vara mycket låga: icke mer än 2,160 kronor för distriktscheferna. Nu föreslås ersättningens höjande till 3,000 kronor. Likaså äro deras adjutanter, såsom man nu kallar dem, eller extra distriktingeniörernas arvoden låga. De hafva icke mera än 900 kronor. Då man dervid betänker, att de med så ringa lön som 900 kronor skola stå till tjänst, när helst styrelsen fordrar, vid utredning, som anbefalts af staten, och att de till följd deraf icke gerna kunna åtaga sig något annat större arbete, om sådant än stode till buds, hvilket dock icke är att påräkna, finner man billigheten af så väl komiténs som Kongl. Maj:ts förslag, att de skulle få 1,500 kronor i likhet med agronomerna. Vidare är föreslaget att öka antalet distriktschefer med ännu en. Såsom Herrarne hafva sig bekant, är landet indeladt i fem väg- och vattenbyggnadsdistrikt, hvaraf det norra innefattar Norrbottens, Vesterbottens, Vesternorrlands, Jemtlands och Gefleborgs län, östra delen af Kopparbergs län samt Upsala och Stockholms län: sålunda en areal af mer än två tredjedelar af hela Sverige. Det är ett allt för stort distrikt och det vore icke för mycket, om det blefve deladt i två, och annan indelning af distrikten derjemte egde rum, så att denna olikhet blefve utjennad. Orsaken dertill, att detta distrikt blifvit så stort, är den, att, då Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen inrättades år 1841, fans i Norrland ganska få dylika byggnadsarbeten att utföra. Nu deremot tror jag Norrland har mest af alla distrikten icke blott i fråga om vägars anläggning utan äfven i fråga om vattenaftappnings- och andra liknande företag. Det blir således der, som en distriktschef skulle tillkomma, med 3,000 kronors lön.

Jag tager mig friheten fästa uppmärksamheten derpå, att då Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader inrättades — och jag var med då från första stunden — bedrefvos de allmänna arbetena inom landet i ganska inskränkt skala. Då hade distriktscheferna 400 riksdaler banko i lön samt reseersättning med 1 riksdaler 16 skilling banko om dagen. Det var beräknadt, att de derjemte skulle hafva utförandet af något annat arbete, deraf de kunde haiva sina egentliga inkomster. Nu hafva tid efter annan lönevilkoren blifvit förbättrade, men så obetydligt, att de efter nuvarande förhållanden icke äro tillräckliga.

Jag medgifver villigt, att det kunde vara skäl att nu uppskjuta denna regleringsfråga, så till vida att man icke sätter styrelsen på ordinarie stat, förr än man får litet mera visshet om, huru det kommer att gå med statens jernvägsbyggnader, om man tror sig dermed vinna någon besparing, eller tror, att det kan komma att blifva någon förändring i fråga om underhållet af våra allmänna landsvägar, men icke torde det derföre vara skäl att uppskjuta en löneförbättring,

Lönereglering för Styrelsen öfver allmänna väg- och vattenbyggnader.
(Forts.)

Lönereglering för Styrelsen öfver allmänna väg- och vattenbyggnader.

(Forts.)

som man anser vara af vigt, i afvaktan på hvad framtiden kan komma att innebära. Ingen vet, när den då blifver af. Det kan då komma att dröja flera år, och frågan skulle under tiden stå på samma punkt.

Då jag nu visat, att den egentliga skilnaden är blott 12,000 kronor och då i andra länder kostnaderna för motsvarande institutioner äro mycket större — till och med Finland har mycket högre anslag — vill jag icke vidare upptaga Kammarens tid, anseende att hvad jag nu haft äran anföra och hvad som blifvit sagdt af Herr Departementschefen, äfvensom af en ledamot af Stats-Utskottet, ädagalägger behofvet af lönförbättring. Jag förenar mig derföre med dem, som yrkat bifall till den afgifna reservationen, hvadan jag vördsamt får hemställa om proposition derå. att Riksdagen måtte på det sätt bifalla Kongl Maj:ts nådiga framställning. att på *extra* stat för år 1881 anvisas 58,300 kronor med de af Utskottet i öfrigt föreslagna vilkor och bestämmelser.

Grefve Sparre: Jag ber Kammarerna vara öfvertygad derom, att för Utskottets utlåtande icke förefunnits det motiv, som här blifvit framhållet, eller att Utskottets hemställan om afslag skulle grunda sig endast på önskan att icke öka statsbudgeten, utan att skälet dertill uteslutande är att söka i hvad Utskottet i sin motivering anför. Det har nemligen syns Utskottet, att då Riksdagen redan nästa år måste besluta, huruvida den skall fortsätta med jernvägsbyggnader för statens räkning, samt huruvida, för den händelse Riksdagen skulle besluta någon fortsättning deraf, det kan vara skäl att vidare hafva en särskild styrelse för detta ändamål eller om icke arbetet dermed skulle kunna öfvertagas åt någon annan, redan befintlig styrelse, någon reglering af ifrågavarande stat icke för närvarande borde ifrågakomma. Jag ber att i minnet få återföra, huruledes vid riksdagarna ofta uttalats den åsigt, att Styrelsen för statens jernvägsbyggnader borde upphöra och dess arbeten öfverlemnas åt Styrelsen för statens jernvägstrafik, men sedan sådana uttalanden skett, hafva förhållandena förändrat sig väsentligt. Statens jernvägsanläggningar hafva nemligen nu mera nått en utsträckning, som de icke då hade, och jag tror knappast, att någon skulle nu vilja till de stora och omfattande arbeten, som åligga Styrelsen för statens jernvägstrafik, lägga äfven de byggnadsstyrelsen åliggande göromål, äfven om tekniska biträden finnes der i tillräcklig mängd för att fullgöra uppdragen. Dessutom tror jag icke, att chefen för denna styrelse kommer att blifva vald med hänsyn till hans skicklighet som ingenjör. Styrelsen för statens jernvägstrafik har för öfrigt i och för sig en så stor förvaltning, att det endast kan lända den till skada, om något ytterligare lägges dit. Om det derföre numera icke skulle anses önskvärdt, att för den händelse statens jernvägsbyggnader komne att i mindre skala fortfäras, ledningen deraf blefve förenad med Styrelsen för statens jernvägstrafik, återstar att fråga sig sjelf: hvilken styrelse kan lämpligast öfvertaga densamma? Utskottet har för sin del ansett, att denna borde blifva Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader. Dess chef måste nemligen vara ingenjör och, enligt hvad som förekommer i bilagan till Kongl. Maj:ts proposition, bör han vara, om möjligt, landets skickligaste och mest erfarna förmaga i den vägen. Hans

biträden äro tekniskt bildade personer, och jag tror derföre, att denna styrelse är färdig att, om staten icke i allt för stor skala fortsätter sitt jernvägsbyggande, åtaga sig detta arbete. Men, säger man, det kan väl hända, att en mellantid uppstår, under hvilken man icke kommer att bygga några jernvägar. Jag föreställer mig likväl, att ögonblicket att reglera Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen inträder, då Styrelsen för statens jernvägsbyggnader upphör, och auser, att det icke är utan inflytande vid bestämmandet af lönebeloppen, att om staten för framtiden vill fortsätta sina jernvägsbyggnader, arbetet dermed skall öfverlemnas åt Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Då den föregående talaren jemfört den af Utskottet föreslagna stat med den, som Kongl. Maj:t föreslagit, behöfver icke jag göra det, men jag ber att få lägga märke dertill, att ett bifall till Herr Nordenfelts reservation innefattar äfven ett bifall till den af Kongl. Maj:t framlagda staten, ty endast under dylik form hafva väg- och vattenbyggnadsstyrelsens lönestater hittills blifvit af Riksdagen befallna, och då frågar jag, om, då man endast afser ett uppskof på ett år, det kan vara skäl att för detta år förändra staterna i det omfång, som här är föreslaget. Jag ber få lägga märke dertill, att, såsom den föregående talaren meddelade, några löner blifva högre, andra lägre än enligt Utskottets förslag samt att en tjänst, som nuvarande innehafvaren skött i 25 år, blifvit indragen. Jag vet icke, om det kan vara lämpligt att för ett enda år företaga en sådan reglering. De skäl, som den föregående talaren anförde för distriktschefernas och adjutanternas löner, äro onekligen talande, men om jag ser på lönebeloppen, sådana de blifvit af Kongl. Maj:t föreslagna, nemligen 3.000 kronor för de förre och 1,500 kronor för de senare, tror jag, att af dessa siffror tydligen framgår, att den af staten lemnade lön endast utgör en ringa del af de inkomster, dessa tjänstemän uppbära, och det synes mig förden skull, att då dessa finnas på styrelsens stat uppförda och icke lämpligen nu böra derifrån utbrytas, de utan alltför stor olägenhet kunna vänta ett år på den ifrågasatta löne regleringen.

Jag anhåller om bifall till Utskottets förslag.

Herr Ekström: Jemte det jag anhåller att få taga fasta på den siste ärade talarens yttrande att för Stats-Utskottet skälet till afstyckande af Kongl. Maj:ts proposition icke varit det, att statens budget skulle ökas genom bifall till nämnda proposition, utan att Utskottet hufvudsakligen fäst sig vid att det vore ifrågasatt och antagligt, att Styrelsen för statens jernvägsbyggnader komme att förenas med Styrelsen för väg- och vattenbyggnader, utbeder jag mig att få i Herrarnes minne återföra en omständighet, som efter mitt förmenande synes kunna med fullt skäl åberopas mot Utskottets resonemang i denna punkt. Det är bekant, att när Kongl. Maj:t för några riksdagar sedan framlade förslag i afseende på domänsförvaltningens ordnande, uppstodo ganska stridiga meningar rörande sättet att lösa denna viktiga fråga. Riksdagen beslöt icke något definitivt i saken, utan anvisade ett anslag på extra stat till Kongl. Maj:ts disposition för ordnande af denna angelägenhet tills vidare. Då öfverlemnades det åt en särskild afdelning i Kammarkollegium att handhafva den cen-

Löne-reglering för Styrelsen öfver allmänna väg- och vattenbyggnader.
(Forts.)

Lönereglering för Styrelsen öfver allmänna väg- och vattenbyggnader.

(Forts.)

trala värden om domänärendena. Denna tillökning i Kammarkollegii göromål, som möjligen kunde komma att blifva definitiv för Kollegium, lade dock icke hinder i vägen för Riksdagen att sistlidne år besluta definitiv lönereglering för Kammarkollegium, att inträda från och med år 1880. Ännu kvarstå likväl domänärendena på extra stat och man kan ju icke veta, om icke vid en slutlig reglering af denna fråga Kammarkollegium kan få sig anförtrordt att handhafva denna viktiga detalj af statsförvaltningen. I afseende å organisationen af Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen är det redan framhållet, huruledes denna sedan 1841 stått på extra stat. Under tiden har ökat sig behofvet att få nya vägar anlagda i riket på många ställen och särskildt i de trakter, der nya jernvägar blifvit anlagda, för att vinna kommunikation med dessa nya jernvägslinier. Ett uttryck af dessa behof behagade Herrarne finna i de ganska ofta återkommande förslagen om förhöjning i anslaget för allmänna väganläggningar och vägförbättringar, utöfver hvad Kongl. Maj:t för sådant ändamål i sin proposition upptagit. Till länsstyrelserna inkomna ofta — åtminstone är det min erfarenhet från såväl Vermlands som Jönköpings län -- ansökningar om erhållande af förordnande för ingenjörer att uppgöra förslag till sådana vägförbättringar. Det är verkligen icke möjligt att alltid tillmötesgå sådana önsknings, emedan lämpliga personer saknas till att utföra dessa undersökningar. Kongl. Maj:t har beslutat, att länsstyrelserna skola vända sig till distriktscheferna, hvilka hafva att sjeltva eller genom sina adjutanter eller andra af distriktscheferna utsedda personer verkställa dessa undersökningar och uppgöra förslag. Men då distriktens antal är inskränkt till fem och dessa behof ökat i hög grad, så torde Herrarne finna att det icke kan vara fullt lämpligt att fortfarande kvarstå i en organisation, som bestämdes för 40 år sedan. Det är endast ifrågasatt att göra en tillökning af ett distrikt och det har äfven den siste talaren erkänt vara billigt, på samma gång han äfven erkände, att skäl funnes för att distriktschefernas löner måtte röna någon förhöjning.

Jag har velat framhålla dessa omständigheter, hvilka synas mig tala för bifall till Kongl. Maj:ts förslag; och då det enligt löneregleringskomiténs förslag synes gå för sig att, oberoende af den omständigheten, huruvida Styrelsen för statens jernvägsbyggnader kommer att förenas med Styrelsen för väg- och vattenbyggnaderna, reglera ifrågavarande löner, så instämmer jag i det förslag, som af Herr Departementschefen blifvit framställt.

Herr Olsson, Peter: Det är utan tvifvel en skyldig tacksamhet, som bör uttalas till Stats-Utskottet för att det iakttagit och föreslagit all den sparsamhet och all den hushållning, som kunna åstadkommas och som med afseende särskildt å statskassans mindre gynsamma ställning kunna vara påkallade. Men man bör väl ändock se till, huruvida denna sparsamhet verkligen är af den beskaffenhet, att den borde föranleda Utskottet att i sitt förslag afvika från Kongl. Maj:ts. För min del tror jag och det särskildt med afseende å de motiv, som här äro uttalade för ett uppskof med regleringen af staten för Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, att Stats Utskottet icke sett

saken så, som den bort ses. Man säger här, att det bör icke kunna dröja längre än ett år eller i allt fall längre än till 1882, då det skall visa sig, huruvida icke statens jernvägsbyggande komme att upphöra, och sedan detta har visat sig, så kunde det vara lämplig tid att ordna eller godkänna staten för Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Jag förs icke säga, att jag vågar bedöma, huru det kommer att aflöpa med byggandet af jernvägarne, men det vill synas, som om den af Utskottet hysta uppfattningen af jernvägsbyggandet för framtiden vore åtminstone något osäker och i allt fall så osäker att, då man erkänner riktigheten af en löneroglering och betogenheten af lönebeloppens förhöjning, en sådan uppfattning af jernvägsbyggandet icke synes böra läggas till grund för ett afslag. Det är, såsom chefen för statens jernvägsbyggnader mycket riktigt anmärkte, ett förhållande, som sedermera ganska väl kan tagas i betraktande, och jag ser icke något hinder för att, när ett definitivt beslut i det afscendet blifver fattadt, man då skall kunna företaga de åtgärder, som deraf kunna föränledas. När man nu erkänner, att distriktsefverna hafva för liten aflöning — och detta torde icke kunna föruckas af hvar och en som har någon kännedom om deras göromål, deras samhällsställning och hvad de uppburit för extra arbeten — så kan jag för min del åtminstone icke instämna i Stats-Utskottets förslag. Man må sätta Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens stat på extra stat såsom den varit flera föregående år, men må man gifva dessa tjänstemän hvad de förtjena och hvad de behöfva för att kunna lofva utträta det arbete, som åligger dem. Jag her att i detta afseende blott få antyda den stora förändring, som inträdt i afseende å allt, som rör ingenjörsarbete. Det är en så genomgripande förändring, att de förhållanden, som nu äro för handen, icke kunna jemföras med förhållandena för 10 eller 20 år sedan. Det är just ingenjörvetenskap, ingenjörduqlighet och ingenjörkraft, som erfordras för vårt lands utveckling, för vår industriella och handelsverksamhet och för att sätta oss i tillfälle att hålla någorlunda jemna steg med utlandet. Nu har man sagt, att dessa distriktsefver hafva extra inkomster. Ja, det är sant, och hade de icke sådana, skulle de icke kunna existera, men härvid bör man just komma ihåg, att det finnes enskilda ingenjörer, som icke höra till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och dessa ingenjörer hafva jemväl utvecklats och ökats i antal, så att med dem en icke obetydlig konkurrens är för handen, ty då man använder en enskild ingenjör, är det klart att hvad, som eljest kunde komma distriktsefverna till godo, går dem ur händerna. Jag har icke hört någon af Stats-Utskottets ledamöter anföra något annat skäl för uppskof med hvad här är föreslaget, än att dessa förhållanden skulle om ett år ordnas på säkrare basis, sedan det visat sig, huru det går med statens jernvägsbyggnader, men detta lärer icke komma att visa sig om ett eller två år eller kanske på ännu längre tid, emedan jag föreställer mig, att statens jernvägsbyggande är helt och hållet en konjunkturfråga, beroende af förhållanden, som icke kunna förutses, så att man derpå kan grunda någon löneroglering. Under sådana förhållanden, så, ehuru jag vill vara med om all möjlig *sparsamhet*, vill jag också vara med om all *varsamhet*, då det gäller att bestämma

Löneroglering för Styrelsen öfver allmänna väg- och vattenbyggnader.
(Forts.)

Lönereglering för Styrelsen öfver allmänna väg- och vattenbyggnader.

(Forts.)

lönerna för en corps af så stor betydelse för landet som denna, och jag tror, att man handlade klokare, om man redan nu bifölle hvad Kongl. Maj:t föreslagit på det sätt, som här blifvit framställt. Jag tror, att man äfven i det fallet utan svårighet skulle kunna göra sig till godo de förändringar, som möjligen framdeles kunna uppstå, när och om — hvilket jag storligen betvivlar — man kommit till ett slutligt resultat i fråga om statens jernvägsbyggnader, så att ett bifall till hvad här är föreslaget helt visst icke skulle utgöra hinder att framdeles ordna dessa förhållanden såsom då kan finnas lämpligt.

Af dessa skäl tror jag, att denna Kammare skulle handla i öfverensstämmelse med rättvisa och billighet och till befordrande af vårt lands industriella verksamhet, om Kammaren bifölle hvad här är af Kongl. Maj:t föreslaget. Jag säger det särskildt med fästadt afseende på distriktscheferna, som det vore orättvist att bibehålla vid de lägre lönebelopp, som af Stats-Utskottet äro föreslagna. Jag instämmer i det af Herr Beijer framställda förslaget.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad, yttrade Herr Talmannen, att under densamma hade yrkats dels bifall till det förevarande momentet och dels att Kammaren skulle antaga ett i öfverensstämmelse med Herr *Nordenfelts* reservation affattadt, utaf Herr *Beijer* framställt förslag af följande lydelse:

»att Riksdagen måtte på det sätt bifalla Kongl. Maj:ts nädiga framställningar att på extra stat för år 1881 anvisas

a) till aflöning jemte tillfällig löneförbättring åt Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader samt dess tjenstebiträden 58,300 kronor; dock att af chefsens arvode må, så länge befattningen är förenad med chefskapet i Styrelsen öfver statens jernvägsbyggnader, utgå blott det belopp, som utgör skillnaden mellan den aflöning som i sistnämnda egenskap uppbäres och 14,000 kronor.»

Härefter framställdes propositioner på dessa yrkanden och besvarades med många ja och nej i blandning; hvarefter proposition på bifall till momentet förnyades, och sedan dertill svarats många så väl ja som nej, förklarade Herr Talmannen sig nu hafva funnit ja öfvervägande.

Votering begärdes; till följd hvaraf uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition:

Den, som bifaller mom. a) i 10:de punkten af Stats-Utskottets Utlåtande N:o 10, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antager Kammaren det förslag Herr Beijer i förevarande hänseende framställt.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva
 atfallit sålunda:

Ja—52.
 Nej—47.

Lönereglering för Styrelsen öfver allmänna väg- och vattenbyggnader.
 (Forts.)

Mom. b och c.

Biföllos.

Herr Talmannen tillkännagaf, att anslag blifvit utfärdadt till sammanträdet's fortsättning kl. 7 e. m.

11:te—19:de punkterna.

Biföllos.

20:de punkten.

Lades till handlingarne.

21:sta—30:de punkterna.

Biföllos.

31:sta punkten.

Mom. a.

Friherre Klinckowström: Mot den del af anslaget, som är upptaget under detta mom. Litt. A får jag reservera mig, nemligen för såvidt det angår de af Kongl. Maj:t begärda 110,000 kronor till oförutsedda nya byggnader. I detta afseende har Trafikstyrelsen yttrat:

Att äfven under 1881 nya byggnader vid stambanorna skulle pakallas, utan att nu kunna i detalj uppgifvas och till kostnaden beräknas, vore så mycket mera gifvet, som sådant alltid varit händelsen kort efter öppnandet för trafik af nya mera betydande bansträckor, och Styrelsen vägade derföre underdånigast hemställa, att Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen att till Kongl. Maj:ts disposition för diverse nu oförutsedda nya byggnader och anläggningar, hvaribland torde förekomma särskilda lastplatser, med dertill hörande inrättningar för lastning och lossning af timmer, vid norra stambanan och tvärbanan, ställa ett anslag för år 1881 af 110,000 kronor.

Denna Styrelsens åsigt har Kongl. Maj:t gillat och begärt det ifrågasatta anslaget. Jag anser det emellertid vara öfverflödigt att, isynnerhet under en tid af brist i statskassan och svårighet att anskaffa medel till nödige ansedda utgifter, afsätta en så betydlig summa till utgifter för byggnader, som Jernvägsstyrelsen ännu icke vet, hvilka de skola blifva. Det är verkligen att slösa med statens medel. Det tyckes mig vara tid nog, när byggnaderna anses nödvändiga, att Kongl.

Anslag till nya byggnader vid statens jernvägar.

Anslag till
nya byggnader
vid statens
jernvägar.
(Forts.)

Maj:t låter Riksdagen veta det, på det att Riksdagen må pröfva byggnadernas nödvändighet, men att lägga denna summa i Kongl. Maj:ts och sålunda i Jernvägsstyrelsens händer innebär, att Riksdagen aldrig får veta, hvilka nya byggnader vid redan färdiga jernvägar skola uppföras. Detta är detsamma, som att undandraga Riksdagen pröfningen af medlens användande, hvilket likväl tillhör Riksdagen att bestämma. På grund deraf får jag hemställa, att den i detta mom. begärda summa måtte nedsättas från 300,000 kronor till 190,000 kronor; och anhåller jag vördsamt om proposition derå.

Herr Hederstjerna: Vid hvarje riksdag under de senare åren, alltsedan en ändring i budgeten genomfördes derhän, att trafikstyrelsens utgifter icke i densamma inflyta, har Kongl. Maj:t af Riksdagen äskat medel för de nybyggnader, som skola ega rum under det år statsregleringen afser, och Riksdagen har också sjelf begärt att få pröfva de nödiga behofven. Men bland dessa medel har alltid ingått ett större eller mindre belopp för oförutsedda nybyggnader, och då regleringen skett långt förr, än behofvet inträdt, har man icke kunnat veta, hvilka byggnader som skulle behöfvas. I år har dock Kongl. Maj:t äskat ett något högre belopp än under de föregående åren, men detta finner sin naturliga förklaring deri, att under år 1881 en stor del af stambanan genom Norrland kommer att till trafik upplätas, och erfarenheten har ådagalagt, att vid sådana tillfällen åtskilliga kompletteringsarbeten måste göras. Sålunda synes det antagandet hafva goda skäl för sig, att för 1881 ett större belopp, än som under föregående år utgått, blifver för detta ändamål behöfligt. Så har också Utskottet ansett och derföre icke funnit skäl att i detta belopp vidiaga någon nedsättning. Hvad beträffar den första talarens yttrande angående svårigheten att anskaffa nödiga medel, har Utskottet uppskjutit sitt yttrande i denna fråga, men jag vill endast i Kammarens minne återkalla, att det hittills varit vanligt, att dessa medel liksom byggnadsanslagen anvisats från Riksgäldskontoret att utgå af de medel, som för detta ändamål upplånas, hvarföre ett bifall till Kongl. Maj:ts proposition icke skulle menligt inverka på budgetens uppställning.

Jag får således yrka bifall till Utskottets förslag.

Herr Jöns Pehrsson: Det försök, den förste talaren gjort att bringa någon nedsättning i detta anslag, tror jag är förspild möda, och jag tror också, att det vore förspild möda, om hela Riksdagen och regeringen yrkade, att Styrelsen för statens jernvägstrafik skulle blifva sparsam och försöka att få inkomster. Här har emellertid uttalats så bestämda ord i detta afseende, att det är första gången jag sett något sådant framlagdt för Riksdagen. Det har blifvit en gammal visa eller historia, om huru trafikstyrelsen har byggt upp icke hundra tusentals, utan milliontals kronor på de redan färdiga banorna, och nu tyckes det, som om man skulle i stor skala utveckla detta vid de norrländska banorna. Det ligger då nära till hands att antaga, att planen icke måtte vara riktigt uppgjord, då trafikstyrelsen derefter behöfver göra så många väsentliga till- och nybyggnader.

För att anföra ett exempel vill jag nämna, att vid Elmhults station i närheten af mitt hemvist har nedlagts minst hundra tusen kronor på ett nytt lokomotivstall, som uppförts på en plats, der det måste blifva dyrast att bygga det, och många sådana andra exempel kunde uppräknas. Jag tror, att det lönar liten möda, att Riksdagen uttalar önskan om sparsamhet i detta afseende, då min åsigt är, att trafikstyrelsen består af män, som icke vilja iakttaga sparsamhet hvarken i nybyggnader eller i andra afseenden. Deremot få trafikanterna nog kännas vid, huru trafikstyrelsen uppskörtar dem på frakter. Jag har ingenting emot, om den förste talaren lyckades i sitt försök att få detta anslag nedsatt, men det verkar så litet, ty trafikstyrelsen förstår sig nog på att på annat sätt använda penningarna.

*Anslag till
nya byggnader
vid
statens
jernvägar.*
(Forts.)

Friherre Klinckowström: Jag ber blott att få besvara Herr Hederstjernas anförande dermed, att den omständighet, att under åtskilliga föregående riksdagar dylika anslag blifvit på förhand beviljade, utan att man vetat, hvartill de egentligen skolat användas och hvilket jag anser vara mycket origtigt, icke är ett skäl för oss att icke nu försöka slå in på en bättre väg och rätta ett missförhållande som under flera riksdagar egt rum, hvarföre jag vågar vördsamt anhålla, att Kammaren måtte, med afslag å den föreliggande punkten, hvad summan beträffar, bifalla mitt förslag, att densamma måtte nedsättas till 190,000 kronor.

Herr Lindström: I hufvudsaken iöfstämmer jag med den förste talaren och anser, att Stats-Utskottet vid detta tillfälle bort kunna göra någon reduktion i det anslag, som trafikstyrelsen för nästa år begärt, men jag kan icke gå så långt som han, då jag nemligen anser det vara nödvändigt, att en viss summa alltid bör ställas till en sådan styrelses disposition för oförutsedda behof, äfven sådana som afse nybyggnader eller åtminstone sådane af mindre omfattning; men det belopp, styrelsen nu begärt, synes, jemfördt med hvad förut påfordrats för enahanda ändamål, vara för högt tilltaget. Nog hade man också kunnat vänta att styrelsen, som vid sistlidne riksdag begärt 70,000 kronor, hade, då den nu begär 110,000 kronor, bifogat ett detaljförslag, så att man åtminstone kunnat pröfva, huruvida de större arbeten, som i planen ingå och äro ännade att under nästkommande år utföras, äro nödvändiga eller icke.

Detta hade, synes mig, varit så mycket mer nödvändigt, som nu likasom vid föregående riksdagar blifvit ifrågasatt att upplåna penningar för detta ändamål. Nu sväfvar Riksdagen i okunnighet om huruvida en del af de ändamål, hvartill medlen skola användas, äro af beskaffenhet, att staten därför bör upplåna medel. Trafikstyrelsen har till en del uppvaktat med en detaljerad framställning i det att den begärt 10,000 kronor för utläggande af ett nytt spår vid Moholms station, hvilket den ökade trafiken derstädes skulle hafva gjort behöfligt. Likaledes har styrelsen angifvit ett visst belopp eller 100,000 kronor till ett nytt lokomotivstall i Göteborg. Stats-Utskottet har med mycket lätt hand vidrört dessa summor och dock hade det företrädesvis med afseende på den nämnda lokomotivbyggnaden

Anslag till
nya bygg-
nader vid
statens
jernvägar.
(Forts.)

varit skäl — måhända har äfven så skett — att inhemta upplysningar om samma byggnads tillämnade beskaftenhet. Nu begäres 100,000 kronor för påbörjande af byggnaden, som beräknas komma att i sin helhet kosta 200,000. Det är nog ganska troligt att detta stall, som är afsedt att inrymma 21 maskiner, kommer att taga denna summa i anspråk, om ock konkurrensen vid arbetets öfvertagande kommer att nedsätta priset till det minsta möjliga. Men konkurrensen är i detta fall ej den enda faktoren, utan hufvudsaken är sjelfva planen för arbetet, ty klart är att om t. ex. byggnaden skall uppföras af engelskt tegel i stället för svenskt eller förses med dyrbara dekorationer och inredningar, kommer sådant att högst betydligt öka kostnaden. Mig förefaller det alldeles gätligt att en sådan byggnad, som den ifrågavarande skall kunna kosta så betydligt som 200,000 kronor eller nära 10,000 kronor för hvarje lokomotiv, som der kommer att inrymmas, och det är ju möjligt, att någon sådan tanke äfven föresväfvat Stats-Utskottet, då det i motiven för sitt utlåtande framhållit nödvändigheten att vid alla sådana byggnadsföretag iakttaga den största sparsamhet. Jag hoppas ock derfor att Utskottet, vid expedierandet af den skrifvelse till Kongl. Maj:t, som kommer att innefatta Riksdagens bifall till Kongl. Maj:ts proposition i förevarande fråga, ville hafva i minnet och särskildt betona just denna del af sitt memorial likasom den punkt deraf, der Utskottet för trafikstyrelsen framhåller vigten af att vidtaga sådana åtgärder, som äro egnade att nedsätta jernvägstrafikens omkostnader. Jag tror, att ett betonande af denna sistnämnda omständighet är så mycket mera berättigadt, om man kastar en blick på de uppgifter rörande trafik-kostnaderna, hvarmed sistlidna års revisorer uppväktat Riksdagen. Deraf visar sig bland annat att utgifterna under rubriken »resor» för året uppgått till icke mindre än 70,000 kronor, deri dock icke inbegripet ett belopp af nära 100,000 kronor äfven för resor eller tillsammans med omkostnader för sjuk- och begravningshjelp. Det är dock märkvärdigt att, då hvarje jernvägstjensteman väl reser fritt på statens jernvägar, kostnaderna derfor kunna uppgå till sådana belopp. En annan utgiftspost, icke mindre slående, är den för underhåll af så kallade kurar och vaktstugor, belöpande sig till mera än 150,000 kronor för året — märk väl endast för underhållet.

I afseende på nu begärda anslagsbelopp vill jag icke göra något särskildt yrkande, då jag förmodar, att trafikstyrelsen, i händelse att Kongl. Maj:t med ett sådant besked från Riksdagen förbehåller styrelsen angelägenheten att iakttaga måtta i utgifter af alla slag, också skall söka befordra det mål, som åtminstone jag vid denna min framställning afsett eller att se en något bättre hushållning iakttagen.

Herr Widmark: Det är icke i syfte att åstadkomma någon nedprutning i det äskade anslaget, som jag begärt ordet, utan jag har gjort det endast med anledning af det enligt min tanke oberättigade i att Riksdagen skulle genom att helt och hållet godkänna detta förslag så att säga bestämma, huru och på hvad sätt trafiken skall ordnas. Det ingår nemligen i detta anslag ett belopp af 20,000 kronor, afsedt för uppförande af en bostadsbyggnad för stationsbetjeningen

vid Bollnäs station därför att tågen der skola öfvernatta. Jag anser möjligen, att detta belopp är behöfligt för en sådan byggnad vare sig vid Bollnäs eller vid annan station, om öfvernattandet kommer att ske der, men jag skulle önska och hemställer till Kammaren, att beslutet i fråga måtte blifva sådant, att det komme att stå i Kongl. Maj:ts fria skön att använda dessa 20,000 kronor på den plats, som kan befinnas vara den lämpligaste samt för orten och det allmänna den fördelaktigaste, så att anslaget icke måtte blifva liksom fastläst vid Bollnäs.

*Anslag till
nya bygg-
nader vid
statens
jernvägar.*
(Forts.)

Herr Asplund: Det är med någon tvekan, som jag här tager till ordet för att uppträda mot sådana riksekonomer som den förste talaren och hans ärade sekundant på smålandsbanken, men jag anser mig skyldig att meddela en upplysning, som kan vara i någon mån vigtig för afgörandet af det spörsmål, som den förste talaren framställt. Så vidt jag förstod hans mening, var det egentligen den äskade anslagsposten på 110,000 kronor, som han angrep. Den är afsedd, såsom af betänkandet synes, för nya byggnader och anläggningar, hvaribland torde förekomma särskilda lastplatser med dertill hörande inrättningar för lastning och lossning af timmer vid norra stambanan och tvärbanan. — Efter hvad jag på enskild väg känner, är afsigten att till någon del använda detta belopp till en så kallad upphalningsinrättning vid Bräcke station i Jemtland. Der ligga för närvarande eller väntas med första öppet vatten ganska betydliga belopp af timmer, som skola föras till Torpshammar, och utan en sådan upphalningsinrättning skulle det säkerligen blifva alltför kostsam att verkställa denna transport. Den är emellertid af icke ringa vigt för banans inkomster och jag fruktar att om man, såsom den förste talaren yrkade, skulle stryka detta belopp, man gjorde sig skyldig till hvad ordspråket kallar sila myggor och svälja kameler. Jag tror det vara af vigt att medel finnas för en sådan upphalningsinrättning, emedan man eljest går miste om en stor del af den trätransport, som är beräknad att utgöra tvärbanans förnämsta inkomst.

Herr Beijer: Jag anser mig skyldig att med några ord upplysa om ändamålet med de ifrågasatta byggnaderna vid Bollnäs station. När man uppgör kostnadsförslag för jernvägsbyggnader, kan man icke upptaga kostnaden för alla sådana bostadsbyggnader, som behövas för trafikpersonalen, ty man kan icke på förhand bestämma, hvar dessa komma att behövas, hvilket i så väsentlig mån beror af huru trafiken kommer att ställa sig. Då Bollnäs sannolikt kommer att blifva nattstation behövas der byggnader för en större personals inqvartering. Det är mången gång, synnerligast i de norra delarne af landet, ganska svårt att anskaffa för personalen erforderliga bostäder och skola dessa hyras, uppgår kostnaden för hyran vanligen till lika stort belopp, som räntan på byggnadskapitalet för bostadshus.

Hvad beloppet 110,000 kronor angår, har den sista talaren upplyst derom, att den afser sådana inrättningar, som äro behöfliga för

*Anslag till
nya bygg-
nader vid
statens
jernvägar.*
(Forts.)

att kunna med minsta kostnad lasta stora virkespartier. Afven detta är kostnader, som icke kunna upptagas i den ursprungliga byggnadsplanen af det skäl, att man icke kunde på förhand veta om och hvarst sådana inrättningar blefve behöfliga, utan detta måste trafikstyrelsen sedermera ega att afgöra i mån af behovet för de transporter, den åtager sig att verkställa. Vid Bräcke station läser kontrakt vara afslutadt om transport af 80,000 stockar och om denna skall kunna ske med ekonomi, erfordras en upphalningsmaskin. Sådana inrättningar kunna äfven komma att behövas på andra ställen i Norrland. De enskilda banorna hafva skaffat sig dylika maskiner, som visserligen äro ganska dyra, men mycket väl betala sig, derigenom att de bespara arbetskraft och tid, och dagsverkskostnaderna äro i Norrland ganska dryga. På dessa skäl hemställer jag, att icke någon inskränkning måtte ske i det begärda anslaget.

Herr Törneblad: Då jag år 1878 deltog i den särskilda revisionen af statens jernvägstrafiks förvaltning, hade jag tillfälle att öfvertyga mig om svårigheten för trafikstyrelsen att så lång tid förut, som nu är behöfligt, göra fullt tillförlitliga beräkningar öfver de utgifter, som skulle kunna ifrågakomma under det år, som budgeten skall omfatta. Det är aldeles gifvet, att denna svårighet är mycket större, då det gäller en industriel verksamhet och en industriel anläggning än på andra områden af statsförvaltningen, der konjunkturförhållanden naturligtvis icke utöfva samma inflytande som här, hvarst erfarenheten om trafikens styrka och möjligheten att tillgodose densamma icke kan så hastigt vinnas, utan måste så småningom insamlas och föranleda till att man rättar sig efter de kraf, som göra sig gällande. I fråga om den sparsamhet, som bör iakttagas i denna viktiga del af förvaltningen, ber jag att få fästa uppmärksamheten derpå, att trafikstyrelsen verkligen gjort åtskilligt, såsom också visar sig af de siffror, som i detta betänkande äro intagna. Vid den särskilda revision, deri jag deltog, gjordes en framställning om möjligheten att minska dels tågens antal och dels tjenstepersonalen.

Styrelsen har i båda hänseendena sökt att gå de af jernvägsrevisorerna och sedermera af statsrevisionen uppmärksammade åsichter till mötes och det visar sig också, att för år 1879 förhållandet emellan driftkostnaden och bruttoinkomsten ställer sig fördelaktigare än året förut, i det att den förra utgjorde 69,20 procent af den senare år 1879 mot 72,87 procent under året derförut, då bruttoinkomsten dock var högre.

Jag har endast velat meddela dessa upplysningar på samma gång jag naturligtvis instämmer i Stats-Utskottets yttrande rörande angelägenheten deraf att all möjlig sparsamhet i denna så ytterst viktiga och omfattande förvaltningsgren varder iakttagen. Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Herr Hederstjerna: Jag har egentligen begärt ordet med anledning af den uppmaning, som en talare stälde till Stats-Utskottet, nemligen att, då det har att granska sådana förslag som det förevarande, noga taga i skärskådande deras angelägenhet, innan Utskottet

tillstyrker desamma, och för att kunna för Kammaren redogöra för att Utskottet verkligen så gjort. Utskottet har fått sig tillsända olika både byggnadsritningar och förslag och äfven framlagda de skäl, som för Utskottet varit fullt talande för att tillstyrka hvad Kongl. Maj:t äskat. Utskottet har just i afseende på den byggnad i Göteborg, som talaren fäste sig vid, sökt att för sig göra klart, att den icke kan undvikas utan stora olägenheter och ökade kostnader för trafiken. Huruvida deremot den föreslagna byggnaden skulle kunna uppföras med något större besparing, det tilltrorde sig icke Utskottet att bedöma och det är med hänsyn dertill, som Utskottet i sin motivering intagit förslag att Riksdagen skulle inför Kongl. Maj:t uttala nödvändigheten deraf, att all möjlig sparsamhet vid sådana byggnadsföretag blifver iakttagen.

*Anslag till
nya byggnader
vid
statens
jernvägar.
(Forts.)*

Hvad anslaget till oförutsedda byggnader beträffar, kan naturligtvis icke på förhand fullkomligt bestämmas det belopp, som därför kan blifva erforderligt, då man icke känner vare sig på hvilka stationer dessa byggnader komma att behövas eller till hvilken omfattning; men det är alldeles uppenbart, såsom också redan påpekats, att, när en bana upplåtes till trafik, kommer denna att utvisa, hvarest byggnader erfordras, och trafikstyrelsen måste då hafva medel till sin disposition för att fylla behofven.

Vidkommande anslaget till en bostadsbyggnad vid Bollnäs framtaldes inom Utskottet det yrkande, som nu af Herr Widmark blifvit upprepadt, och Utskottet sökte då skaffa sig upplysning huruvida Bollnäs var den lämpligaste stationen för tågens uppehåll öfver natten och det blef deraf ådagalagdt att, för så vidt icke tågens fart i Norrland skulle ökas utöfver hvad som blifvit afsedt, kunde tågen icke gå längre än till Bollnäs på en dag och att Bollnäs således var den lämpligaste platsen för nattstation, så mycket mer som denna station är belägen ungefär halfvägs till Östersund. Om i en framtid trafiken skulle komma att drivas med större hastighet och Bollnäs icke vidare blifva den lämpligaste punkten för tågens öfvernattande, för att nyttja detta ord, skulle den i fråga varande byggnaden i allt fall blifva behöflig för stationspersonalens herbergerande.

Utskottet fann således ej skäl att vidtaga någon förändring i Kongl. Maj:ts förslag, och jag får fortfarande anhålla om bifall till hvad Utskottet sålunda tillstyrkt.

Herr Jöns Pehrsson: Första gången, jag hade ordet, antydde jag, att jag var särdeles tillfreds med Utskottets utlåtande i denna punkt. Det är nu 10 eller 12 år sedan, jag började »skrika på» besparingar i jernvägsförvaltningen och nu sent omsider tyckes Riksdagen hafva kommit till insigt om nödvändigheten deraf, en nödvändighet, som icke lär kunna förnekas af någon, som af egen erfarenhet i någon mån känner den misshushållning, som egt och ännu, om ock i mindre grad, eger rum såväl i afseende på byggnader som i öfrigt, särskildt i afseende på det stora antalet ingenjörer och banmästare. Hvad beträffar den ifrågasatta nedsättningen i det begärda anslaget upprepar jag än en gång, att det vore ett önskningsmål, men jernvägsförvaltningen är i alla fall så vid-

Anslag till
nya bygg-
nader vid
statens
jernvägar.
(Forts.)

sträckt, att äfven andra tillfällen kunde finnas att inbespara, 100,000-tals kronor, om styrelsen blefve på ett mer kraftfullt sätt handhafd än nu. Man skall komma ihåg, att personalen går öfver 3,000 personer och det kan begäras, att en enda person skall kunna hafva inseende deröfver, men om sparsamhet vore en princip hos de högste ledarne, skulle samma anda ingjutas i hela förvaltningen. Hvad särskildt angår det öfverflödiga byggandet, kan jag intyga, att i min trakt en mängd byggnader, som ännu en tid kunnat göra tjänst, blifvit ersatta af nya. Vid de enskilda banorna i trakten bygges deremot sällan nytt. Emellertid är det obestriddigt, att staten började så slösaktigt med afseende på såväl byggnader som personal, att det icke varit lätt för trafikstyrelsen att gå tillbaka.

Jag hoppas emellertid, att Utskottets yttrande måtte medföra god verkan.

Herr Roos: En ledamot af Stats-Utskottet har meddelat, att vid ärendets behandling inom Utskottet äfven förekommit fråga om förläggande till någon nordligare punkt af det uppehåll som under natten bör göras af det uppgående bantåget, men att — för så vidt jag rätt uppfattat den ärade talarens ord — Utskottet fått emottaga upplysningar som ådagalade, att en sådan anordning skulle medföra olägenheten af att låta bantåget fortgå äfven under någon del af natten.

Utan kännedom om den utredning som möjlig i sådant afseende blifvit ävägbragt, finner jag mig böra för tillfället inskränka mig till att fästa uppmärksamheten derä,

att, enligt nu gällande tidtabell, uppgående bantåget anländer till Bollnäs kl. 8,¹⁵ e. m.;

att från Bollnäs till Ljusdal afståndet utgör omkring 6 $\frac{1}{2}$ mil;

att med den tid af 21,⁴ minuter pr mil som — med afdrag för längre uppehåll å vissa stationer — f. n. jernvägsbefordringen å linjen Upsala—Bollnäs upptager, skulle för tillryggaläggande af vägen mellan Bollnäs och Ljusdal erfordras omkring 2 timmar 19 minuter;

att antagligen icke någon anmärkningsvärd olägenhet skulle uppkomma om med fem minuter inskränktes nu fastställda uppehåll å hvardera af stationerna Upsala, Sala, Krylbo och Storvik;

att med iakttagande häraf och således utan fartens ökande det uppgående bantåget borde kunna inträffa i Ljusdal omkring kl. 10,¹⁴ e. m.,

samt att härigenom åt denna bygd, hvars rörelse är långt ifrån obetydlig, likasom åt staden Hudiksvall och trakten deromkring skulle beredas en högst afsevärd förmån, i det att så väl post som resande kunde dit anlända samma dag de afgått från Stockholm, i stället för att hela natten öfverligga i Bollnäs.

Dessa omständigheter synas mig i icke ringa mån tala för Herr Widmarks framställning derom att Riksdagen måtte åt Kongl. Maj:t öfverlemna att efter omständigheterna bestämma, huru vida å ena eller andra platsen böra uppföras de byggnader för hvilka nu anslag kan komma att beviljas.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad och Herr Tal-
mannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till det

förevarande momentet oförändradt och dels detsamma antagande med den ändring, att det ifrågakvarande anslaget belopp nedsattes från 300,000 kronor till 190,000 kronor; gjordes proposition på bifall till momentet oförändradt och besvarades med ja.

*Anslag till
nya byggnader vid
statens
jernvägar.
(Forts.)*

Mom. b.

Bifölls

32:dra punkten.

Bifölls.

33:dje punkten.

Lades till handlingarne.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till afgörande Stats-Utskottets den 28 Februari och 3 Mars bordlagda Utlåtande N:o 11, angående regleringen af utgifterna under riksstatens Sjunde hufvudtitel.

Utskottets i början af Utlåtandet gjorda hemställan.

Friherre af Ugglas: Ehuru denna punkt visst icke kan anses vara af någon stor betydelse, ber jag dock att derom få yttra några ord. Utskottet hemställer här, att Riksdagen måtte fästa Kongl. Maj:ts uppmärksamhet derpå, att de särskilda punkterna i statsverkspropositionen borde förses med hänvisningar till statsrådsprotokollet eller att, derest så icke läte sig göra, ett särskildt register med dylika hänvisningar blefve propositionen bilagdt. För min del vill jag visst icke förneka, att någon förenkling eller förändring i uppställningen af denna proposition skulle kunna lända Stats-Utskottet till någon lättnad i dess arbete. Jag tror nemligen, att det icke vore omöjligt att iakttaga någon större likformighet vid dess uppställning, och vidare att det vore ganska bra, om det i statsrådsprotokollet i likhet med hvad hvad som sker vid några hufvudtitlar fogades några små rubriker i marginalen med antydning om de särskilda punkternas innehåll; med ett ord, att några sådana små förändringar skulle kunna leda till lättnad i arbetet; men jag tror att detta lättast skulle vinnas genom en enkel framställning af Stats-Utskottet till någon af departementscheferne eller till Chefen för Finansdepartementet och jag är öfvertygad, att målet så skulle vinnas utan vidare åtgärder. Hvad Utskottet här begär kan verkligen, jag vågar säga det på grund af min egen erfarenhet, icke låta sig göra. Det är en omöjlighet att med den brådska, som råder vid uppgörandet af den Kongl. propositionen, då hvarje Departementschef låter trycka protokollet för sitt departement och dessa slutligen, kanske sista dagen, samman-

*Statsverks-
propositionens
uppställning.*

Statsverks-
propositio-
nens upp-
ställning.
(Forts.)

föras i Finansdepartementet, — det är omöjligt, säger jag, att då kunna medhinna utarbetandet af något register öfver denna proposition. Det låter sig verkligen icke göra. Deremot föreställer jag mig, att om Stats-Utskottet anser en sådan registrering erforderlig, Stats-Utskottet skulle med den största lätthet kunna verkställa den själf; ty Stats-Utskottet är med alla sina tjenstemän konstitueradt åtskilliga dagar, innan något egentligt arbete inom Utskottet förekommer, hvilket ju icke inträffar förr än efter motionstidens slut. Härmed må vara huru som helst, men jag får verkligen bekänna, att denna fråga förefaller mig så liten, att jag icke tycker det vara skäl att göra den till föremål för något så stortadt, som en skrivelse från den ena statsmakten till den andra. Jag tror, att ändamålet kunde vinnas på vida enklare och simplare sätt och det är af detta skäl som jag anhåller om afslag.

Herr Stråle, Holdo: Då jag först fick kännedom om Stats-Utskottets förevarande förslag, uppfattade jag det så, som om Stats-Utskottets afsigt dermed varit att göra 58 § Regeringsformen till en verklighet, hvilken §, såsom Herrarne erinra sig, innehåller att Konungen skall för hvarje lagtima Riksdag låta uppvisa statsverkets tillstånd i alla dess delar till inkomster och utgifter, fordringar och skulder.

Jag trodde då, att afsigten var, att Stats-Utskottet och Riksdagen sedermera skulle för hvarje riksdag få kännedom om till exempel huru mycket förslagsanslagen föregående år blifvit öfverskridna, utan hvilken kännedom man icke kan få en fullständig öfversigt öfver riksstaten. Men då jag tog rikshufvudbokens kapitalkonto och fick se, att det var för år 1877 och att således statsräkenskaperna för de två sista åren icke voro avslutade, fann jag ganska snart, att jag helt och hållet irrat mig i min föreställning, och med all aktning för Stats-Utskottet och dess ärade ledamöter får jag bekänna, att jag haft mycket svårt att fatta hvad Stats-Utskottet afsatt, då Utskottet här talat om önskvärdheten af en öfverskådlig uppställning af statsverkspropositionen. Jag ber att få erinra derom, att den Kongl. propositionen är och blir icke annat än ett *förslag*, Kongl. Maj:ts förslag till utgifter, som Riksdagen sedermera skall pröfva, och till inkomster, hvilka ock skola till deras beräkning granskas af Riksdagen. Det har aldrig inträffat och skall heller aldrig inträffa, att icke Riksdagen ändrar någon af de siffror, som Kongl. Maj:t föreslagit. Man kan sannerligen icke begära, att Kongl. Maj:t skall framlägga något noggrannare förslag till riksstat, då man har erfarenhet om, att förslagets siffror oupphörligt ändras. Kongl. Maj:t lägger fram ett förslag till inkomster och utgifter, och jag kan icke se, huru det skulle kunna göras enklare och mera öfverskådligt. Skulle, såsom alternativt är föreslaget, Utskottets afsigt inskränka sig dertill, att man skulle begära hänvisningar i propositionen till statsrådsprotokollet eller ett register, då får jag i likhet med den siste talaren säga, att detta synes mig vara en alltför obetydlig sak för att Riksdagen skulle dermed besväras eller för att Riksdagen skulle för den saken besvara Kongl. Maj:t. Den siste talaren har fullkom-

ligt förekommit mig, då han erinrade om, huru knapp tiden är för den Kongl. propositionens tryckning. Skulle nu Kongl. Maj:t göra Riksdagen till nöjes, så blefve följden den att man finge statsverkspropositionen minst 14 dagar senare och att Riksdagens arbete ännu mera fördröjdes. Om Stats-Utskottet vill hafva hänvisningar från statsverkspropositionen till statsrådsprotokollet, kan Stats-Utskottet mycket väl låta uppgöra sådana. Utskottet arbetar på afdelningar; hvarje afdelning har endast några hufvudtitlar att behandla och det är egentligen endast för en del af hufvudtitlarna, som sådana hänvisningar skulle vara behöfliga. Så vida jag icke får några upplysningar, som kunna ändra min åsigt, så vill jag gerna instämma i den siste talarens yrkande, att Kammaren icke måtte besluta den föreslagna skrifvelsens aflåtande.

Statsverkspropositionens uppställning.
(Forts.)

Herr von Kræmer: Den talare, som först hade ordet, accentuerade mycket den uppfattningen, att Stats-Utskottets framställning egentligen skulle gå ut på en lättnad för Stats-Utskottets eget arbete. Det är till en början mot denna missuppfattning af betänkandet, som jag vill på det afgjordaste sätt protestera. Utan tvifvel skulle en öfverskådligare uppställning af statsverkspropositionen äfven något underlätta arbetet inom Stats-Utskottet, men de, som suttit der några år, hafva nog lärt sig att hitta i propositionens irrvägar, jag begagnar med flit detta ord, så att för Stats-Utskottet vore lättnaden icke särdeles stor, men jag anser, att Stats-Utskottet i detta ämne eger skyldighet att tillse de öfriga riksdagsledamöternas intresse. Då jag ännu icke hade äran sitta i Stats-Utskottet, erinrar jag mig mycket väl, att det icke var så lätt att under den korta tiden mellan det Kongl. propositionen om statsverkets tillstånd och behof blef tillgänglig och tills den remitterades till Utskottet — och det är ju vid remissen, som ärendena böra vara kända af riksdagsmännen — sätta sig in i frågorna. Kanske att nu detta berodde på att min uppfattning ej var så snabb. Emellertid är det nog möjligt, att ej få befinna sig i samma förlägenhet. Det är således för Riksdagen i allmänhet och endast i ringa mån för Stats-Utskottets räkning, som Utskottet trots, att en sådan mera öfverskådlig framställning af statsverkspropositionen vore nödvändig. Det är mycket vanligt, att, då fråga är om något stilistiskt, någon redaktionsfråga, man säger att reformen är så liten; men, mine Herrar, de små reformerna äro icke heller att förakta, antaget att de äro goda och rigtiga. Dessutom är jag icke fullt öfvertygad om, att den föreslagna reformen har betydelse ur blott rent formel synpunkt. Jag tror, att det icke är alldeles otänkbart, att genom den svåröfverskådliga beskaffenheten af förhållandet mellan statsrådsprotokollen och propositionen stundom en och annan viktig fråga kan komma, om icke att bortglömmas, så dock att kanske uppskjutas, så att förebräelser sedan kunna mot Utskottet framkastas för att komma med öfverraskningar i riksdagens elfte timma. Visserligen har en af statsrådets medlemmar här, för någon tid sedan, förklarat allt sådant tal för en »myt»; men äfven i myter kan en viss portion sanning gömmas!

Statsverks-
propositio-
nens upp-
ställning.
(Forts.)

Att någon lättnad i öfverskådligheten af uppställningen skulle vara omöjlig att verkställa vågar jag för min del bestrida. Jag kan mycket lätt föreställa mig, och jag böjer mig dessutom i detta afseende för den förste talarens stora erfarenhet, att vid det slutliga uppgörandet af statsverkspropositionen brådskan måste vara mycket stor, och jag tror till och med att det kanske är omöjligt att då hinna upprätta ett tillfredsställande register. Hvad deremot hänvisningar från propositionen till bilagorna angår, så finnas redan sådana *delvis*. Om man till exempel slår upp Femte hufvudtiteln, så finner man att hvarje anslagstitel är försedd med särskildt nummer, och när man slår upp den till Femte hufvudtiteln hörande bilagan 4, *a*, så träffar man der anslagstiteln i statsrådsprotokollet behandladt under samma nummer. Om till exempel jag vill söka upplysning angående behandlingen i Statsrådet af, låt oss antaga det ärende, som i propositionen bär titeln »*Undervisningsanstalter för sjöfart*», så ser jag att detta i propositionen är numreradt: 7. Jag slår då upp bil. 4, *a*. Händelsen vill t. ex. att jag slår upp sid. 19. Jag finner der ett stycke numreradt: 11. Genast vet jag då, utan att ens behöfva se på hvad ärende der behandlas, att det ärende jag söker, ärendet N:o 7, de nämnda »*Undervisningsanstalterna*» måste sökas något längre tillbaka i bilagan, der det också lätt och snart träffas under sin nummer.

Är det åter fråga om Fjerde hufvudtiteln, der inga numror finnas vid anslagstitlarna, så läser jag t. ex. i propositionen pag. 17, om »*Inqvarteringskostnader i Stockholm*». Jag önskar se ärendets behandling i statsrådsprotokollet. Jag slår upp bil. 3, *a*. Händelsen vill, att den faller upp pag. 29. Jag finner der ärendet: »*Disciplin-kompaniet*». Huru skall jag då veta, om jag har inqvarteringskostnader» längre fram eller längre tillbaka? Har man icke ett särdeles godt minne angående anslagstitlarnes följd i hufvudtiteln, så får man allt kanske leta en stund. I Stats-Utskottet erkände också alla, att den första åtgärd man måste vidtaga vid mottagandet af statsverkspropositionen vore att *delvis* paginera om den och att förse den med hänvisningar till bilagorna. Då nu propositionen är genom sagde anslagstitlarnes sammanställande numrerad försedd med hänvisningar på Femte hufvudtiteln, så kan jag icke finna, hvarföre ej en så enkel utväg kan vidtagas vid den hufvudtitel, som dermed är så nära beslägtad som den Fjerde. På de öfriga hufvudtitlarna finnas visserligen *delvis* siffror både vid anslagstitlarna och vid bilagorna, men dessa siffror stjelpa i stället för hjälpa, ty de följas ett stycke åt, men sedan blir nummerföljden olika i propositionen och i den tillhörande bilagan. Detta borde, synes det mig, kunna undvikas. Jag uppehåller mig vid dessa hänvisningar, ty för min del förefaller det mig, som om det riktigaste i Stats-Utskottets förslag vore hvad som talas om dessa, emedan de böra kunna vara färdiga redan vid propositionens öfverlemnande. Ett register torde, såsom redan är sagdt, måhända ej hinna före propositionens aflemnande upprättas, och uppgjordes det åter efteråt, vare sig af Stats-Utskottets eller Riksdagens kansli, så skulle det komma för sent för att vara till gagn vid propositionens första behandling, vid remissen. Det skulle

visserligen kunna tjena till lättnad sedermera, men vore då af mycket mindre vigt.

Den hufvudtitel, antager jag, vid hvilken det vore svårast att göra förhållandet mellan den Kongl. propositionen och bilagorna öfverskådligt. är utan tvifvel den Sjunde, och för min del vågar jag uttala den tanke, att någon öfverskådlighet der svårigen lärer kunna vinnas, med mindre att en grundlig reform vidtoges, nemligen, om det vore möjligt, att i statsrådsprotokollen skildes mellan de egentliga Sjunde hufvudtitelsärendena och de allmänt finansiella ärendena, hvilka nu på ett ganska brokigt sätt äro blandade med hvarandra i ett och samma protokoll. Tager jag t. ex. ett ärende, som ofta varit föremål för diskussion i denna Kammare: anslagen till skogsväsendet, så är sagda ärende numereradt i Kongl. propositionen med N:o 6, men i bilagan med N:o 19. Det träffas i bilagan 6 *b* pag. 26—28 och der får man veta, vidlyftigare utfördt, det som i propositionen i punkten 6 i Sjunde hufvudtiteln i korthet omhandlas, nemligen att ett litet ytterligare ingrepp skall göras i det reservationsanslag, som Riksdagen afsett hufvudsakligen för inköp af till skogsodling tjenlig mark. Ingreppet i anslaget är denna gång gjordt för beredande af ålders-tillägg åt jägmästare m. m., och har Stats-Utskottet icke ansett skäl att motsätta sig detsamma, dels i anseende till summans jemförelsevis mindre belopp 5,800 kronor, dels i anseende till ett prejudikat från i fjor. Man skulle tro, att dermed vore det slut med behandlingen af de medel, som angå skogsväsendet och skogsplanteringen. På intet vis! Det är först i bilagan 6 *c* sid. 25—26 som man påträffar det egentligen intressanta angående de till skogsplantering afsedda medlen. Det är nemligen der det sker det så kallade *attentatet!* Det är der man träffar idén, att af köpeskillingarne för de försålda småhemmanen taga 200,000 kronor att ingå i betalningen af 1881 års annuitet å statsskulden. Vid slutet af allt förödande krig, sedan alla vanliga tillgångar blifvit uttömda, krigsskatter, mynttecken och tvångslån försökta, pläga ruinerade stater tillgripa denna sista utväg, att betäcka löpande utgifter med försålda kronogods!

En annan stor och intressant fråga, som kan tagas till exempel, är statsbristen. I den Kongl. propositionen träffar man den strax i början antydningssvis, då man der pag. 2 och 3 ser, att vissa inkomster, t. ex. tullen och den vanliga bevillningen, icke blifva tillräckliga, utan att tobakstullen måste höjas och tilläggsbevillning utgå äfven för 1881. Sedermera finner man pag. 56, antydd i de indragna raderna, den nyss omnämnda särskilda operationen med skogsmedlen, hvarpå pag. 58 Riksstat följer. Men om man tror, att dermed allt är slut, misstager man sig på det högsta. Det är först efteråt på sid. 60 som man träffar den sista åtgärden, den s. k. jernvägsmillionen!

Ja, hvart den tagit vägen, vågar jag icke afgöra, men möjligen är den afsedd att göra verklig den jemförelsevis låga siffra 250,000 kronor, som i Bil. 6, *c* på pag. 2 är angifven såsom brist i jernvägsmedlen för 1879. Möjligt är, att jag misstager mig, men då må det tjena såsom ett bevis på, huru lätt det är att af statsverkspropositionens uppställning förvillas.

Statsverks-
propositionens upp-
ställning.
(Forts.)

Jag har sagt, att jag tror, att med den brådska, som vid propositionens avslutande naturligtvis eger rum, det icke lär vara så lätt att åstadkomma någon förbättring af uppställningen, om ärendena skola på samma sätt som nu föredragas. Derför har jag från början yttrat att ett önskningsmål vore att ärenden af vidt skilda slag icke måtte sammanföras i samma protokoll. Genomgår man nu t. ex. protokollet öfver finansärenden af den 9 Januari, bilagan 6 c., så träffar man först på sid. 2—5 en afhandling om statsbristen för 1879. Man läser vidare och tänker, att man skall finna motsvarande framställning om bristens botemedel. På intet vis. På sidan 6 afbrytes framställningen tvärt och der förekomma egentliga sjunde hufvudtitels-ärenden, ända till sid. 16. Här skola vi således återkomma till statsbristen? På intet vis! Derifrån och till ock med sid. 24 förekomma en hop pensionsfrågor och andra 9:de hufvudtitels-ärenden. Först på sidan 25 återupptages den på sid. 5 släppta tråden af det allmänna finansiella resonementet: skogsmedel och »den summa, som kommer att inflyta vid försäljning af det gamla veterinärinstitutets tomter», införas och försvinna i Riksgäldskontorets inkomster af »ränte- och kapitalbetalningar»; en statsbrist af 2,200,000 resulterar på sid. 28; bevillningen och tobakstullen höjes. Allt är i ordning. Nej, det är sant! På sid. 32 anskaffar Riksgäldskontoret genom län den ytterligare behöfliga millionen af jernvägstrafikmedel.

Det är afhjelpandet af nu antydda, eller så många som möjligt af nu antydda oegentligheter och hopblandningar i den Kongl statsverkspropositionen och dess bilagor, som skulle bidraga till dess lättare »öfverskådlighet». Man vill motsätta sig denna reform såsom icke varande af så stor vikt, såsom varande en blott formfråga. Jag har redan vågat antyda, att genom en dunkel uppställning af statsverkspropositionen ytterst viktiga ärenden kunna komma att sent ingå i flertalets af Riksdagens ledamöters medvetande, och att frågan således äfven kan vara viktig i sak. Frågan må dock nu vara liten eller stor, så tror jag dock, att, om den är riktig, man icke borde motsätta sig den. Jag kan ej värja mig för, att det ifriga motstånd, man nu sätter deremot, erinrar mig om en högst vördnadsbjudande historisk urkund, nemligen Rimkrönikan, som berättar att Biskop Brask skall hafva yttrat, »att det vore bättre att Paulus vore bränder, än af hvar man känder».

Jag yrkar bifall till Utskottets hemställan.

Herr Statsrådet Forssell: Äfven mig har det förefallit, som om Utskottets framställning i förevarande punkt skulle kunna gifva anledning till den anmärkning, att deri säges antingen för mycket eller för litet. Då Stats-Utskottet vill, att Riksdagen skall framhålla önskvärdheten af en öfverskådlig uppställning af Kongl. Maj:ts statsverksproposition med tillhörande bilagor», innefattar sådant ett generelt omdöme öfver statsverkspropositionens brist på öfverskådlighet. Då vore det också skäligt, att Riksdagen med en så generel och allvarlig anmärkning förenade någon antydning om, i hvilka hänseenden och i hvilken riktning Riksdagen ville hafva det anmärkta felet af-

hjelpt. Jag har likväl på grund af samtal med en ledamot i Stats-Utskottet, som gjorde mig den äran att omnämna Stats-Utskottets förhandlingar i detta ämne, trots mig finna, att det inom Stats-Utskottet icke varit fråga om någon stor och genomgripande förändring i statsverkspropositionen, utan endast om bättrande af smärre oegentligheter, hvilka jag för min del gerna vill erkänna. Så t. ex. har till mig framställts, att man önskade, att de olika hufvudtitlarnes protokoll måtte varda efter samma plan uppställda. Så kunde man också tänka sig, att kapitelrubriker eller mariginalrubriker skulle betydligt underlätta öfverskådligheten af propositionen och bilagorna. Vidare framställdes önskvärdheten af hänvisningar. Dertill svarades i Departementet, att sådana hänvisningar omöjligan kunde åstadkommas under de förhållanden, som vore rådande, när propositionen och bilagorna tryckas, hvilket sker under en tid af omkring 8 eller 10 dagar, helst då tryckningen och korrekturläsningen icke kan ske på ett ställe, utan måste öfverlemnas åt hvarje expeditionschefs ledning. Slutligen framhölls det önskliga deri, att ett register åtföljde propositionen, och dertill svarades, att det visserligen icke vore omöjligt att, sedan propositionen blifvit aflemnad, i Departementet utarbete ett register till densamma och bilagorna, om Departementet ansåges vara rätta stället för ett sådant arbete. Jag tillit mig emellertid att för den ärade ledamot af Stats-Utskottet, med hvilken detta samtal fördes, uttrycka den åsigt, att allt sådant visserligen skulle kunna ske utan någon framställning från Riksdagen, och att man kunde lofva Stats-Utskottet att under sommarens lopp skulle göras försök att expeditionscheferne emellan utarbete förslag till en mera öfverskådlig och mera systematisk uppställning af de olika hufvudtitlarna.

Nu har emellertid en annan ärad ledamot af Stats-Utskottet åt ifrågavarande framställning gifvit en särskild tydning. Han syntes nemligen mena, att här förefunnes ett bestämdt fel i sjelfva uppställningen af protokollet öfver finansärenden derutinnan, att der förekomme till hvarandra icke hörande ämnen sammanblandade. Han klandrade protokollet i finansärenden därför att der lemnas på samma gång en framställning af statens behof, derefter en framställning af första, sjunde och nionde hufvudtitlarna och slutligen en framställning af det som, efter hans mening, närmast med den första framställningen sammanhänger, nemligen om sättet att fylla statens behof. Om den ärade talaren hade besinnat, att protokoll i statsrådet endast är en berättelse om hvad som under en viss dag försigår inför Konungen i Statsrådet, skulle denna hans anmärkning af sig sjelf hafva förfallit. Vid föredragningen af statsregleringen inför Kongl. Maj:t tillgår sålunda. Först föredrager Chefen för Finansdepartementet statsverkets tillstånd och de ordinarie inkomsterna, sådana de kunna beräknas. Derefter föredraga de öfriga Departementscheferna hvar för sig de statsverkets behof, som böra fyllas. Dessa prövas och bestämmas af Kongl. Maj:t. Derpå föredrager Chefen för Finansdepartementet de honom tillhörande hufvudtitlar, första, sjunde och nionde, och sedan behöfven af Kongl. Maj:t äro pröfvade, tillkommer det Chefen för Finansdepartementet att säga, huru den

Statsverkspropositionens uppställning.
(Forts.)

*Statsverks-
propositio-
nens upp-
ställning.*
(Forts.)

brist, som kan förefinnas, skall fyllas eller det öfverskott, som möjligen uppstår, må användas. Jag kan icke tänka mig, att härutinnan kan ske någon ändring, så vida man icke anser, att alla statens behof skola pröfvas, innan tillgångarna äro uppvisade, eller att statsregleringen skall afslutas förrän statens behof äro pröfvade. Ingendera af dessa utvägar är gerna tänkbar, och i hvarje fall måste alltså finansprotokollets första och sista afdelning hållas åtskilda.

Jag tror mig slutligen endast böra uttrycka den mening, att om Riksdagen anser en förändring af hufvudtitlarnas uppställning böra ske, så skulle detta önskningsmål kunna vinnas äfven utan en sådan Riksdagens skrifvelse, som nu är föreslagen; men det må tillkomma Kammarerna att pröfva och afgöra, huruvida för det målets vinnande erfordras en sådan kraftansträngning som en riksdagsskrifvelse.

Herr Montgomery Cederhielm: I likhet med den ledamot af Stats-Utskottet, som före mig haft ordet, måste jag protestera mot den uppfattningen, att Utskottets förslag i den nu föreliggande punkten skulle vara framkalladt af någon önskan att bereda Utskottet själf någon större bekvämlighet vid dess arbete. Detta är alls icke meningen; utan förslaget tillkom endast af den anledningen, att man ansåg den ifrågasatta anordningen vara lämplig och nyttig för Riksdagens ledamöter vid studerandet af den Kongl. propositionen. För den, hvilken i likhet med mig haft förtroendet att vara ledamot af Stats-Utskottet under flere riksdagar redan under den gamla treårsperioden, kan ej något skäl förefinnas att beklaga sig öfver att den Kongl. statsverkspropositionen skulle vara för vidlyftig eller invecklad; ty numera är den betydligt enklare än förr, och särskildt i år finner man, om man jemför den med de närmast föregående årens, att den är ganska mycket mindre till sitt omfång. För ledamöterna af Stats-Utskottet finnes det således icke någon anledning att för deras egen skull just nu framkomma med ett dylikt skrifvelseförslag. Men inom Utskottet uttalades mycket allmänt den uppfattningen, att en mera öfverskådlig uppställning af den Kongl. propositionen skulle hafva sin stora nytta med sig för riksdagsmännen. Utom de anmärkningar, som af en föregående talare här uttalats, framställdes inom Utskottet äfven åtskilliga andra i samma syfte, och vid sådant förhållande ansåg jag mig icke hafva rätt att lägga hinder i vägen för att denna åsigt, som delades af det stora flertalet bland Utskottets ledamöter, äfven framlades inför Riksdagen. Detta är fortfarande min ståndpunkt i frågan. Hvar och en känner till, huru Kongl. Maj:ts proposition är uppställd, så att derom torde jag icke behöfva yttra något vidare. Vi hafva här hört framhållas åtskilliga anledningar till svårigheter, då man vill söka reda på de olika, i densamma förekommande frågorna, och det beror nu på Kammarernas ledamöter själfva att säga, hvad de i detta fall anse för önskvärdt. För min del skall jag ej framställa något yrkande hvarken på bifall eller afslag, utan inskränker mig till att åhöra hvad här vidare kommer att yttras.

Friherre Klinckowström: Så vidt jag rätt uppfattat den nu föredragna punkten af Utskottets betänkande, så innehåller den två

saker, den ena, att en skrifvelse till Kongl. Maj:t måtte aflåtas med begäran om en åskädligare uppställning af den Kongl. statsverkspropositionen, och den andra, en önskan att de särskilda punkterna i nämnda proposition måtte fördes med hänvisningar till de bilagda statsrådsprotokollen eller också att ett register med dylika hänvisningar måtte propositionen biläggas. Om jag nu först håller mig till den senare punkten, så kan jag icke neka, att med den korta tid, som Riksdagens ledamöter hafva sig tillmätt för att taga kännedom om statsverkspropositionen, är det vanligen ytterst svårt för dem att taga reda på vederbörande departementschefers åsikter och förslag rörande de i sjelfva den Kongl. propositionen i största korthet angifna anslagsbehofven. Jag har under de tre riksdagar, då jag haft äran att vara ledamot af denna Kammare, ganska mycket sysselsatt mig med statsverkspropositionen, synnerligen vid dess remitterande till Stats-Utskottet, och jag kan försäkra, att det kostat mig mycket arbete att komma till rätta med motiven för de förslag, som Kongl. Maj:t framställt, och detta just på den grnd, att vid dessa förslag inga hänvisningar finnas till de ställen i statsrådsprotokollen, der motiven skulle vara att söka. Sedan jag i remissdebatten framställt mina anmärkningar mot den Kongl. propositionen, har jag alltid i det protokoll, som föres i denna Kammare, insatt hänvisningar till vederbörande ställen i statsrådsprotokollen, och detta tillvägagående har, efter hvad man berättat mig, varit ganska nyttigt för åtskilliga ledamöter af Riksdagen. Jag vågar bestrida den af Friherre af Ugglas och Chefen för Finansdepartementet uttalade åsikten, att det ej skulle finnas tid inom statsdepartementen öfrig för sådana hänvisningars åstadkommande i den Kongl. propositionen. Jag har haft temligen stor erfarenhet beträffande tryckfrågor och trycksaker, och jag kan försäkra, att så beskaffade hänvisningar, som här blifvit föreslagna, ganska lätt kunna åstadkommas äfven på den korta tid, som här är i fråga. Deremot tror jag, att utarbetandet af ett register skulle möta verkliga svårigheter, och ett sådant torde också vara obehöfligt. Detta rörande den senare delen af Utskottets förevarande hemställan.

Hvad åter den första delen af samma hemställan beträffar eller Utskottets uttalade önskan att få en öfverskädligare uppställning af den Kongl. statsverkspropositionen, så får jag, för att ytra mig med den bekante Ehrensvärd, säga, att Stats-Utskottet här behandlat en stor fråga på ett litet sätt. I afseende på denna fråga har en talare i min närhet uttalat en efter min uppfattning riktig åsigt, då han yttrade, att till den Kongl. propositionen borde ovillkorligen finnas en approximativ uppgift på befintliga besparingar och brister under de olika anslagen, d. v. s. reservations- och förslagsanslagen. Huru skall det, utan en så beskaffad uppgift af regeringen, vara möjligt för Stats-Utskottet och Kamrarna att besluta om statsregleringen på sätt grundlagen föreskrifver? En föregående talare har redan åberopat 39 § Riksdagsordningen, der det föreskrifves, att Stats-Utskottet städe skall hafva för ögonen och tillse, huruvida under något anslag indragningar kunna göras, eller om tillökning kan behövas i något annat anslag, der brist visat sig uppstå under flere föregående

Statsverkspropositionens uppställning.
(Forts.)

*Statsverks-
propositionens upp-
ställning.*
(Forts.)

riksdagar. Men huru skall detta kunna ske, utan att Utskottet har att tillgå någon uppgift från Regeringen om huru det förhåller sig med befintliga besparingar och brister? Att det icke är omöjligt att åstadkomma en sådan uppgift, detta har bäst visat sig i detta års statsregleringsproposition, der, såsom Kammaren erinrar sig, Kongl. Maj:t begärt anslag till fästningsartilleri och till bestridande af kostnaderna därför föreslagit åtskilliga såsom öfverflödiga ansedda besparingar på åtskilliga anslag under Fjerde hufvudtiteln. När Kongl. Maj:t således vill hafva upplysningar i nu berörda afseende, stå de till Kongl. Maj:ts förfogande; och då synes det mig, som det ej skulle vara omöjligt att åstadkomma så beskaffade uppgifter till ledning för Stats-Utskottet och sedermera Riksdagen, vid bedömande af de olika anslagsbehofven. — Men det är en ännu viktigare fråga, som sammanhänger med detta ämne, och det är grundlagens bud i 64 och 65 §§ Regeringsformen, jemförda med 38 § Riksdagsordningen, hvarigenom stadgas Konstitutions-Utskottets skyldighet att granska statsrådsprotokollen och efter slutad granskning inkomma till Riksdagen med utlåtande, på grund hvaraf Riksdagen eger att besluta om decharge åt Statsrådets ledamöter för deras embetsförvaltning. Nu granskas dessa protokoll för en långt senare tid än den, för hvilken rikshufvudboken blifvit Riksdagen meddelad. Som bekant hade vi, då denna Riksdag öppnades, inga senare officiella upplysningar om rikets utgifter och depositionen af anslagen än 1877 års rikshufvudbok; men statsrådsprotokollen för en vida senare tid skola ändock af Konstitutions-Utskottet granskas och decharge lemnas af Riksdagen. Regeringsformen säger i 65 § rörande dispositionen af de ordinarie och extra ordinarie anslagen, att »dessa medel må icke annorlunda användas än fastställt blifvit; varande Statsrådets ledamöter ansvarige, om de låta afvikelse derifrån ega rum, utan att till protokollet föreställning deremot göra, samt anföra hvad Riksdagen i denna del förordnat.» Det är enligt mitt förmenande omöjligt för Konstitutions-Utskottets ledamöter att noggrant uppfylla sin skyldighet rörande granskningen af dessa protokoll, då de icke känna statsutgifterna längre fram i tiden än tre år tillbaka. Mig synes sålunda, att det äfven ur konstitutionel synpunkt är ganska viktigt, att statsregleringspropositionen åtföljes af en approximativ uppgift öfver brister och besparingar å de respektive anslagen. Jag erinrar mig med afseende härpå en fråga, som en gång förekom under min riksdagsmannatid; det är nu temligen långt tillbaka i tiden, förhållandena voro då olika; men den visar dock nödvändigheten för Konstitutions-Utskottet att hafva alla möjliga upplysningar att tillgå, då det skall bedöma statsrådets embetsverksamhet. Chefen för Landförsvarsdepartementet hade nemligen utdömt en af rikets fästningar, och först tre år derefter, om jag rätt minnes, begärdes anslag till raseringen af denna längesedan utdömda fästning. Då begynte man slå larm vid Riksdagen, och det befans nu, att denna åtgärd redan tillhörde den tid, för hvilken statsrådsprotokollen voro granskade; Departementetschefen hade rörande denna högst viktiga åtgärd redan fått decharge och kunde således icke vidare åtkommas.

Jag tror, att för närvarande och i det skick, hvori frågan nu

befinner sig, torde föga vara att göra derät. Det enda vore att återremittera frågan för att låta Stats-Utskottet närmare utveckla motiven för sin i punktens första del gjorda hemställan. Ty att låta den gå till Kongl. Maj:t i det skick, hvori den nu befinner sig, torde ej leda till något resultat.

Statsverkspropositionens uppställning.
(Forts.)

Herr Wærn, Carl Fredrik: Det förefaller mig, som om den framställning, Utskottet här gjort, vore såsom medel till det uppgifna ändamålets vinnande en alltför stor kraftanstängning, ehuru den å andra sidan äfven innehåller alldeles för litet med hänsyn till det antydda önskningsmålet, eller vinnandet af en verkligen öfverskådlig uppställning af den Kongl. statsregleringspropositionen. Om man endast afser att få utskrifningen af statsrådsprotokollen från vissa departement mera öfverensstämmande med andra, på sätt en talare nyss yttrade, då han sade, att Femte hufvudtiteln erbjöd större lättnader för läsaren än andra hufvudtitlar, så tror jag, att ett enkelt omnämnande häraf skulle vara tillräckligt för att få saken rättad. Hvad åter angår det ifrågasatta registret, som särskildt skulle utarbetas och bifogas den Kongl. propositionen för att underlätta refereringen från ett ställe till ett annat och hjälpa läsaren att lättare finna reda på allt hvad som der förekommer, så måste jag säga, att en sådan begäran, om den villfares, ingalunda skulle verka något godt. Det är ett så ofantligt stort arbete, som statsråden hafva under veckorna från jul till dess statsregleringspropositionen blifver färdig att framlemnas, att hvarje tillökning deri skulle i hög grad försvåra ärendenas regelmessiga gång. Herr Chefen för Finansdepartementet nämnde, att omkring 9 eller 10 dagar vore den tid, man vanligen hade att tillgå för statsregleringspropositionens tryckning. Under den tid, jag var departementschef, hade jag dock icke en gång så lång tid att påräkna; några få dagar, 4 eller 5, var det vanliga; och 9 eller 10 dagar var i de flesta fall all den tid jag hade för sjelfva uppsättandet af propositionen. Dessa förhållanden bero på omständigheter, som det ligger hvarken i Kongl. Maj:ts eller vår makt att ändra, och som det behöfves mycken enighet och öfverensstämmelse i åsichter för att för framtiden afhjelpa. Den hufvudsakliga anledningen ligger deri, att det är alldeles omöjligt att före årets slut få veta huru mycket statsinkomsterna för det förflyttna året verkligen utgjort. I afseende på tull- och skogsmedlen måste man i sista ögonblicket använda telegrafens hjälp för att i någorlunda god tid få in de erforderliga uppgifterna. Tullmedlen kunna endast för December månad variera på mera än en million, och Finansministern kan icke före Januari månads ingång få någon uppgift om huru härmed förhåller sig. Statsregleringen föredrages vanligen omkring den 9 eller 10 Januari inför Konungen i statsrådet. Under veckan der förut hafva naturligtvis en hel del viktiga öfverläggningar och beräkningar måst utföras, och efter föredragningen återstår ännu mycket arbete att göra; propositionen skall utarbetas och utskrifvas m. m.; och det vill ofta, såsom en föregående talare yttrade, förefalla som ett riktigt underverk, huru man skall kunna hinna med allt till den föresatta tiden. Jag hemställer nu, om det kan vara skäl att på

*Statsverks-
propositio-
nens upp-
ställning.*
(Forts.)

den korta tid, som statsråden då hafva öfrigt till hvila, kanske fyra eller fem timmar på natten, inkräkta ytterligare en del för att granska ett dylikt register och kontrollera dess rigtighet, m. m. Och hvartill skulle nu allt detta tjena? Stats-Utskottet har stundom flere månader och vanligen flere veckor till frågornas behandling än hvad Statsrådet haft dagar till deras utarbetande. Den egentliga vinsten skulle således bestå deruti, att man beredde någon lättnad och sparade litet tid åt dem, som vid remissen af den Kongl. propositionen vilja afgifva något yttrande i den ena eller andra frågan. Är det nu Stats-Utskottets mening, att man inom Utskottet verkligen fäster så mycket vikt vid hvad som yttras under den så kallade remissdebatten? Min erfarenhet inom Utskottet har snarare varit, att Utskottet just icke frågar mycket efter allt hvad som säges under denna remissdebatt. Under de senare åren har det varit vanligt, att åtskilliga yttranden vid detta tillfälle blifvit afgifna, och de kunna visserligen innehålla mycket, som är godt och nyttigt, men som dock i de fleste fall icke är ämnadt för Stats-Utskottets räkning. Det har varit enskilde riksdagsmän, som haft lust att expektorera sig öfver den ena eller andra frågan, och som önskat framlägga sina tankar för Riksdagen. Kan det nu verkligen vara skäl att ytterligare upptaga statsrådets strängt anlitate tid och gifva anledning till allt det arbete, som utarbetandet af ett dylikt register skulle erfordra, endast under den förevändningen att det vore behöfligt vid remissen af statsregleringspropositionen? Jag tror icke, att det är skäl.

På samma gång jag således säger, att det alls icke kan behövas någon särskild skrifvelse till Kongl. Maj:t för att vinna en så enkel sak, som att de särskilda hufvudtitlarna måtte uppställas på ett sins emellan mera öfverensstämmande sätt samt anser frågan om ett register böra alldes förfalla, så får jag dock äfven erkänna, att här finnes ett annat stort och väsentligt mål, som förtjenar att eftersträfas, och det är att icke blott den Kongl. propositionen och de densamma bilagda statsrådsprotokollen, utan statsregleringen sjelf med alla dess särskilda poster och anslag måtte erhålla en annan och ändamålsenligare uppställning. Vi hafva ju en stor mängd olika anslagstitlar, som under den senare tiden snarare ökats än minskats; vi hafva till exempel numera något, som man kallar för »förslagsanslag, högst». Vidare är bland de extra anslagen upptaget åtskilligt, som erkänt borde räknas till de ordinarie, och ofta finnes af samma anslag en del uppfördt på ordinarie stat och en del på extra. Att få allt detta på ett enklare och öfverskådligare sätt ordnad, det vore utan tvifvel något, som förtjenade att eftersträfas. Det går dock icke så lätt, och dertill fordras en enig samverkan mellan Kongl. Maj:t och Riksdagen. En annan sak, som vidrördes af den siste tälaren, är det önskvärda i att rikshufvudboken kunde tidigare avslutas. Det är en viktig sak, efter hvilken man sträfvat i årtal, och som till och med utgjort föremål för komitéöfverläggningar. Men äfven dertill behöfves samverkan mellan Kongl. Maj:t och Riksdagen, och något helt annat än en sådan här liten skrifvelse som Stats-Utskottet föreslagit. Det har under diskussionen förefallit mig, som om Stats-Utskottet haft någon anledning till tvist med Chefen för

Finansdepartementet; och då vill det synas mig, att den nu förda diskussionen kunde vara nog och att Riksdagen ej bör taga sig anledning att skrifva till Kongl. Maj:t om denna sak. Jag får för min del anhålla om afslag å Utskottets hemställan.

Statsverkspropositionens uppställning.
(Forts.)

Herr Stråle: Två af Stats-Utskottets ledamöter hafva försökt öfvertyga oss om, att med förevarande hemställan skulle vara afsedd en lättnad, *icke* för Stats-Utskottets medlemmar, utan för Riksdagens ledamöter i allmänhet. Vi kunna naturligtvis ej annat än vara tacksamma för det; men jag har mina tvifvelsmål ändå, om detta är Utskottets verkliga syfte. En af de ärade talarne nämnde, att ifrågavarande behof föreläge icke så mycket under Riksdagens lopp som vid remissen af Kongl. Maj:ts proposition angående statsverket, då tiden vore så kort, att det vore omöjligt att få reda på vissa intrasslade delar af propositionen. Det förefaller mig likväl, som om den ärade talaren hade i sin granne till höger ett synnerligen lysande exempel på, att tiden räcker till att då afgifva grundliga och vidlyftiga yttranden om den Kongl. propositionen, utan att han därför haft behof af vare sig hänvisningar till statsrådsprotokollet eller register. Denne granne sade visserligen, att det kostat honom mycken möda att komma till rätta med de i den Kongl. propositionen återopade motiven, men jag tror, att han skulle för att komma under fund med dessa motiv behöfva hela den tid Riksdagen varar, och att icke ens den tiden skulle räcka till för honom. Det förefaller mig verkligen som vore det Stats-Utskottets ledamöter sjelfve som hade behof af den omordade öfverskådligheten. Förenämnde talare yttrade, att det finnes i den Kongl. propositionen irrvägar, och han upprepade det för säkerhets skull två gånger. För min del har jag ej funnit några irrvägar i denna proposition, och det skulle varit upplysande att få veta närmare hvar dessa irrvägar förekomma. Han sade vidare, att genom statsverkspropositionens och dess bilagors mindre ändamålsenliga uppställning en och annan vigtig fråga kunde blifva bortglömd. Ja, är det så, att någon sak blifvit bortglömd i Stats-Utskottet, torde det väl vara mera skäl att skrifva till Utskottet och bedja det se litet bättre upp; men icke kan man klandra den Kongl. propositionen därför att Stats-Utskottet glömmet bort något af densamma. Att samma talare, som är en gammal militär, skulle hafva svårt att i den Kongl. propositionen få reda på hvad den handlade om disciplinkompaniet, inqvarteringskostnader och dylikt synes mig högst besynnerligt. Jag tror icke, att Riksdagen bör skrifva till Kongl. Maj:t för att få upplysningar om sådana detaljer, hvarom han nämnde. Det var, sade han vidare, egentligen i afseende på Sjunde hufvudtiteln, som man kunde göra grundade anmärkningar mot det brokiga sätt, hvarpå motiveringen framstälts, i det att statsbristen sammanblandats med frågor om pensioner och annat. Så mycket hafva vi då kommit under fund med, att det egentligen är Sjunde hufvudtiteln som Stats-Utskottet vill hafva tydlig och klar; men jag hemställer, om Riksdagen verkligen kan skrifva till Kongl. Maj:t och säga: vi äro nöjda för öfrigt, men i afseende på Sjunde

*Statsverks-
propositionens
uppställning.*
(Forts)

hufvudtiteln vilja vi hafva större öfverskådlighet. Jag tror icke, att det vore lämpligt för Riksdagen att komma med en sådan skrifvelse. Talaren yttrade också, att den ifrågasatta reformen vore möjlig. Ja, mycket är möjligt, men icke behöfver Riksdagen befatta sig med hvarjehanda saker därför att de äro möjliga, utan Riksdagen skall väl yttra sig om sådant, som det tillkommer honom, och jag tviflar på att det är för Riksdagen tillständigt att hembära till Kongl. Maj:t sina bekymmer i detta fall för att lätta Stats-Utskottets besvär. Den ärade talaren slutade med en poetisk flygt i afseende på Rimkrönikan; men mitt förstånd räcker ej till för att finna ringaste jemförelsepunkt mellan Kongl. Maj:ts statsverksproposition och Pauli bref till the Epheser. Allt som jag här hört, stärker mig i den föreställningen, att Stats-Utskottets egna ledamöter tycka, att det skulle vara beqvämligare att icke behöfva läsa igenom hela statsverkspropositionen utan blott slå upp här och hvar; och kan hända ligger häri sjelfva qvintessensen af Utskottets förslag, ty stundom förefaller det mig, som om Stats-Utskottets egne ledamöter icke tillfyllest läst igenom Kongl. Maj:ts proposition. Saken synes mig alltså icke vara värd att Riksdagen bryr sig om densamma, och jag anhåller därför om afslag å Utskottets förslag.

Herr Grefve Sparre: Jag instämmer med en föregående talare deri, att denna hemställan gjorts icke för Stats-Utskottets räkning, utan för Riksdagens; och mångfaldiga önskningsar, som i den vägen yttrats, må gälla såsom skäl för detta mitt påstående. Jag tror att det, som Utskottet föreslagit för Riksdagens öfriga ledamöter, kommer att medföra ett väsentligt underlättande af deras arbete. Herr Chefen för Finansdepartementet nämnde nyss om ett samtal, som han haft med ledamöter af Stats-Utskottet rörande denna sak, eller om icke den Kongl. propositionen om statsverket kunde likformigare uppställas och förses med passande hänvisningar till bilagorna eller nödigt register. Af hans yttrande torde Kammaren funnit, att äväga-bringandet af en större öfverskådlighet i detta hänseende icke skulle medföra synnerliga svårigheter. I afseende på hänvisningarna till statsrådsprotokollen meddelade han oss, att sådana icke kunde erhållas; deremot tycktes han ej finna några svårigheter vid att några dagar efter statsverkspropositionens aflemnande ett register med dylika hänvisningar blefve Riksdagen tillständigt. En talare anförde visserligen här nyss, att ett sådant register kunde i stället upprättas af Stats-Utskottets tjenstemän, hvilka vid Riksdagens början hade god tid dertill. Jag tror dock, att det icke kan anses lämpligt eller formellt riktigt, att Stats-Utskottet utarbetar register till Kongl. Maj:ts proposition. Hvarför ej göra som i Norge, der bilagorna till den Kongl. propositionen alltid åtföljas af särskildt register för hvarje hufvudtitel? Det har och blifvit sagdt att denna fråga vore för liten för att föranleda en skrifvelse från Riksdagen. Jag tror dock att Riksdagen många gånger aflåtit skrifvelser i vida mindre frågor; och jag anser ej denna vara för liten, om det åsyftade målet kan vinnas, att Riksdagens ledamöter må kunna utan allt för omfattande arbete

sätta sig in i de frågor, som föreläggas dem till behandling. Jag anhåller därför om bifall till Utskottets hemställan.

*Statsverks-
propositio-
nens upp-
ställning.*
(Forts.)

Herr Montgomery Cederhielm: Att döma af det goda lynne, som genomgick hela anförandet af grannen här bredvid mig, voro hans beskyllningar mot Stats-Utskottet icke så illa menade, utan de tycktes vara af honom använda endast såsom stöd för hans åsigt, att Utskottets hemställan i denna punkt borde afslås. Jag förmodar att Stats-Utskottet är känsligt för, åtminstone är jag det såsom Utskottets ledamot kritik, men det synes mig att den egentliga och bästa kritiken ligger deri, huruvida Utskottets förslag godkännes eller förkastas af Kamrarne; och i det fallet synes mig, att Utskottet på intet sätt har anledning att beklaga sig öfver bristande förtroende till detsamma från Riksdagens sida, utan endast kan önska att icke blifva hårdare bemött än hittills och i sådan händelse får väl Utskottet finna sig i att hafva ådragit sig en eller annan riksdagsledamots missnöje.

Herr von Kræmer: Då jag förra gången hade ordet, uppehöll jag Kammaren temligen länge; jag vill därför nu vara helt kort, men har dock ansett mig, då det förefaller mig, som om denna fråga hade större intresse än man synes vilja erkänna, böra bemöta några af de anmärkningar, som blifvit gjorda. Man säger, att det för vinnandet af ifrågavarande ändamål vore tillräckligt att enskildt omnämna saken för Chefen för Finansdepartementet eller någon annan af statsrådets ledamöter. Vi hafva visserligen hört af en statsrådsledamot, att ett sådant meddelande verkligen skett och välvilligt upptagits samt att till och med åtgärder vore påtänkta att i anledning deraf vidtagas; men jag hemställer likväl om icke, sedan Stats-Utskottet dock nu kommit fram med detta förslag till skrifvelse, ett afslag derå kunde föranleda, att hela reformen stannade af, och om ej i allt fall till och med den medlem af statsrådet, som yttrade en välvillig afsigt i detta hänseende, på det hela taget icke skulle misstycka att hafva ett ryggstöd, så att säga, i en Riksdagens skrifvelse för att åvägbringa en sådan förändring i arbetet inom kansliet. Sällsynta torde de embetsverk vara, der icke en viss benägenhet finnes att hänga fast vid gamla vanor och nog torde en sådan förändring vid utförandet kunna komma att möta motstånd, om icke af aktivt, dock af passivt slag. Jag tror att, om än en sådan enskild framställning förut kunnat leda till det åsyftade ändamålet, skulle dock, derest Kammaren nu afslår förevarande officiella framställning, all verkan äfven af den enskilda framställningen förtagas. Man har sagt, att en talare här i Kammaren visat, att han på den korta tiden mellan öfverlemnandet af den Kongl. statsverkspropositionen och dess remitterande mycket väl kunnat sätta sig in i densamma, och jag tviflar ej på, att flere än han på samma sätt kunnat taga närmare reda på propositionens innehåll; men jag hemställer till Kammaren, om det är vanligt, att många yttra sig vid remissen af den Kongl. propositionen om densamma i någon större utsträckning, eller om man

Statsverks-
proposition-
ens upp-
ställning.
(Forts.)

icke får höra mången, som då yttrar sig, beklaga, att han ej hunnit att taga en allmän kännedom om den Kongl. propositionen.

Att bemöta de mera skämtsamma anmärkningar, som blifvit gjorda mot mig af en föregående talare, och hvilka hade en mera personlig karakter samt voro rigtade mot det så att säga stilistiska i mitt föredrag, kan icke falla mig in. Men då han bland alla Pauli skrifter just nämnde brefvet till de Epheser, så var detta ett eget sammanträffande! Ephesus var nemligen en stad, hvars invånare på Pauli tid särskildt gjorde sig kända för sin oersonlighet. I anledning af Pauli predikan utbröt nemligen, såsom i Apostlagerningarna berättas, ett upplopp, och när man då sökte tala dem tillrätta, ropade de bara ideligen med en mun: »Stor är de Ephesiers Diana! Stor är de Ephesiers Diana!» och inga skäl hjälpte. — Kan ej måhända detta i någon ringa mån tillämpas på den värde talarens anförande?

Men jag återkommer till Stats-Utskottets förslag! Vid dess behandling här nu har förekommit det egendomliga förhållandet att nästan hvar och en af dem, som här uppträdt till förslaget bestridande, dock haft något att anmärka för sin del mot den Kongl. statsverkspropositionens nuvarande uppställning.

Då således indirekte sjelfve motståndarne tala därför, så tror jag mig kunna påstå, att den af Stats-Utskottet begärda reformen är hvad man plägar kalla ett allmänt erkänt behof, och finner jag mig därför berättigad att fortfarande yrka bifall till Utskottets hemställan.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad och Herr Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till Utskottets förevarande hemställan och dels afslag derå, framställde Herr Talmannen först proposition på bifall till samma hemställan, hvarvid svarades många ja och nej i blandning, samt sedermera proposition på afslag derå, då svaren likaledes utfollos med många såväl ja som nej; och förklarades ja nu hafva varit öfvervägande.

Herr *von Kræmer* begärde votering.

Uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition:

Den, som bifaller Stats-Utskottets i början af Utlåtandet N:o 11 gjorda hemställan i fråga om statsregleringspropositionens uppställning, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås denna hemställan.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—64.
Nej—40.

Statsverks-
propositio-
nens upp-
ställning.
(Forts.)

1:sta—10:de punkterna.

Biföllos.

11 punkten.

Herr Ekstedt: Mot anslagen under sjunde hufvudtiteln tyckes Stats-Utskottet icke haft mycket att anmärka; men der finnes likväl ett anslag, som synes mig icke hafva bort helt och hållet undgå Utskottets uppmärksamhet, jag menar anslaget till Kongl. teatern. Det kännes visserligen icke så angenämt att uppträda med en åsigt, som sannolikt strider mot de flestes inom denna församling, hvars upphöjda tänkesätt och goda omdömesförmåga icke lära kunna betviflas; men det finnes dock något som är högre och väger tyngre, samvetets röst; den är en röst från högre rymder, en röst från Honom, inför hvars ord all motsägelse måste tystna; när den rösten ropar starkt, måste andra betänkligheter vika. Dessutom finnes äfven en annan röst, som en representant bör taga i betraktande, nemligen folkets röst, och i denna sak tror jag, att äfven folkets röst går åt det håll, till hvilket jag vill lägga min ringa röst. Härmed må emellertid förhålla sig huru som helst, så har jag som folkrepresentant dock icke kunnat med tystnad förbigå denna sak, helst under de omständigheter, som dermed sammanhänga. Vi veta alle, att många anmärkingar gjorts mot det sätt, hvarpå ifrågavarande institution verkar för sitt ändamål. Vid frågan om ett anslags beviljande anser jag för min del att man i främsta rummet har att göra sig den frågan: är det nödvändigt? Lika fullt som jag tror, att ingen vill neka att bevilja ett anslag som måste anses nödvändigt, så tror jag ock, att man bör besvara denna fråga med afseende på nu förevarande anslag med ett afgjordt nej. Den andra frågan bör blifva: är det nyttigt? Vid besvarandet af den frågan lemnas utan tvifvel fältet öppet för tycke och smak, som äro hvarandra så olika här i världen; men det finnes dock äfven dervid vissa axiom, hvilka måste godkännas. Nyttigt är det, som befordrar samhällets ändamål i religiöst, i moraliskt, i intellektuellt och äfven i materiellt eller ekonomiskt afseende. I hvilketdera hänseendet skulle då detta här vara nyttigt? Förmodligen i intellektuellt; men, om man ock medgifver detta, må man likväl vara tveksam, i fall en sak i ett afseende medför någon nytta, men i ett annat och kanske viktigare åstadkommer icke obetydlig skada. Jag tror, att man måste medgifva, att åtminstone i några fall sådant här förekommit, då till och med flere af de viktigare tidningarna i Stockholm måst erkänna det och på grund deraf uttalat färdagor att Riksdagen skulle indraga teateranslaget. Jag syftar, såsom hvar och en finner, härmed förnämligast på de maskeradställningar, som tid efter annan anstålts på Kongl. stora teatern. Det synes mig som skulle denna institution genom att fortgå i sådan riktning mer och

*Statsverks-
propositio-
nens upp-
ställning.*
(Forts.)

mer nedsjunka till befordrare af de simplaste nöjen. Det måste dock icke vara en sådan institutions ändamål. För öfrigt ber jag få tillägga, att det för Svenskt konungahus och Sveriges folk sorgliga minne, som är fäst vid dessa maskeradställningar, bort för alltid bannlysa dem från den kungliga scenen. Då jag emellertid icke kan hysa någon förhoppning, att ett förslag om indragning af detta anslag skulle vinna Kammarens eller Riksdagens godkännande för det närvarande, vill jag icke besvara Herr Talmannen eller Kammararen med något yrkande; men jag har dock icke kunnat aldeles med tystnad förbigå saken och anhåller blott, att detta mitt yttrande måtte få inflyta i protokollet.

Öfverläggningen förklarades slutad och punkten bifölls.

12:te—21:sta punkterna.

Biföllos.

Kammararen åtskildes kl. 3 e. m.

In fidem
O. Brakel.
